

Filozofická fakulta Univerzity Palackého

**Motivace a vývojové tendence terminologie
fitness v angličtině a češtině: Komparativní a
kvantitativní analýza**

Bakalářská práce

Filozofická fakulta Univerzity Palackého

Katedra anglistiky a amerikanistiky

**Motivace a vývojové tendence terminologie
fitness v angličtině a češtině: Komparativní
a kvantitativní analýza**

**Motivation and Tendencies of Fitness
Terminology in English and Czech:
A Comparative and Quantitative Analysis**

Bakalářská práce

Autor: Kamila Bártová, Angličtina se zaměřením na komunitní tlumočení a překlad

Vedoucí práce: Mgr. Michal Kubánek

Olomouc 2015

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a uvedla úplný seznam citované a použité literatury.

V Olomouci dne

Děkuji vedoucímu mé bakalářské práce Mgr. Michalu Kubánkovi za odborné vedení a cenné rady, které mi při psaní práce poskytl.

Obsah

2	ÚVOD.....	7
3	TEORETICKÁ ČÁST	9
3.1	O fitness.....	9
3.1.1	Vymezení pojmu fitness.....	9
3.1.2	Historie fitness a její dopad na jazyk	10
3.2	Jazyk sportu.....	12
3.3	O slovní zásobě	13
3.3.1	Změny ve slovní zásobě.....	13
3.3.2	Neologismy	14
3.3.3	Přejímky	15
3.3.3.2	Historie přejímání z angličtiny	18
3.3.3.3	Motivace přejímání anglických výrazů.....	19
3.3.3.4	Hodnocení anglicismů	20
3.3.3.5	Anglicismy ve sportu	21
3.3.3.6	Formální adaptace anglických přejímek.....	22
3.4	O termínech	23
3.4.1	Tvoření termínů.....	23
3.4.2	Terminologizace a determinologizace	24
3.4.3	Motivace termínů	25
3.4.4	Typy termínů.....	26
3.4.4.1	Kolokační termíny	26
3.4.4.2	Zkratky.....	27
3.4.4.3	Kompozita.....	28
3.4.4.4	Deminutiva.....	28
3.4.4.5	Přejaté termíny.....	29
3.4.4.6	Obrazné termíny	29
3.4.4.7	Propriální pojmenování.....	30
4	ANALYTICKÁ ČÁST	31
4.1	Analýza terminologické databáze.....	31
4.1.1	Zdroje uvedených termínů	31
4.1.2	Komparativní analýza	31
4.1.3	Kvantitativní analýza	38
	ZÁVĚR	41
	PŘÍLOHY	42

Příloha 1	43
Příloha 2	52
RESUMÉ	53
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	55
ANOTACE.....	59

1 ÚVOD

Velké procento obyvatelstva se snaží trávit svůj volný čas aktivně. Někteří se rozhodli zaměřit rekreačně či se realizovat profesionálně v oblasti fitness. I životní styl podléhá trendům. Za posledních několik desetiletí se dostal do popředí ideál štíhlé a vysportované postavy, a chození do fitness center nebo posilování v prostředí domova se stalo pravidelných rituálem spousty z nás. Volba právě tohoto sportovního odvětví skýtá velké množství benefitů. Kromě cílené změny vizuální stránky, tedy redukce tukových zásob, zvětšování svalového objemu a vytvarování postavy, se cvičení také projeví na úpravě metabolismu, správném držení těla, na zvyšování síly, odolnosti a vytrvalosti, výrazně napomáhá v prevenci funkčnosti kardiovaskulárního systému, a v neposlední řadě přináší pocit uspokojení díky vyplaveným hormonům, čemuž se lidově říká „radost z pohybu“.

Fitness se v širším slova smyslu tedy rozumí jako typ aktivity vykonávané převážně ve fitness centrech za využití váhy vlastního těla, posilovacích strojů, volných vah a dalších cvičebních pomůcek. Samotné cvičení probíhá pod vedením speciálně školených trenérů a instruktorů, nebo může jít o samostatně vykonávanou aktivitu.

Mezi dostupné zdroje informací o fitness patří tištěné publikace určené pro veřejnost, trenérské příručky, časopisy zaměřené na fitness a kulturistiku, a v neposlední řadě také množství internetových portálů zabývajících se cvičením a výživou. Profesionální kulturista a školitel fitness trenérů Petr Tlapák v úvodu své příručky uvádí: „Knihu si nosí lidé na cvičení, kde ji používají jako návod, jak začít cvičit a správně, bez chybných návyků, pokračovat.“ (Tlapák 2012, s. 7). Čímž zřetelně naznačuje, že instrukce hrají v provádění jednotlivých cviků klíčovou roli.

Fitness má svou vlastní terminologii. Výrazivo je však značně neucelené a v jednotlivých materiálech se do určité míry liší. Stackeová k této situaci vyjadřuje takto: „Terminologie v oblasti fitness je velmi nejednotná jak v českém, tak v anglickém jazyce. Zřejmě to je i jeden z důvodů, proč názvy cviků i další specifické termíny nebývají zařazeny v dostupných jazykových učebnicích a slovnících.“ (Stackeová 2012, s. 131). Tato skutečnost může být jak pro profesionální instruktory, tak pro samotné cvičící záležející, matoucí až frustrující.

Z nejasnosti termínů ve fitness pak pro praxi vyplývá, že se jak při publikování textů, tak při podávání instrukcí klientům fitness center, využívá především slang, na což Stackeová reaguje slovy: „Profesionalita trenérů a instruktorů fitness vyžaduje užívání odborné terminologie a užívání slangových výrazů by se erudovaný trenér měl vyvarovat, ať v českém nebo v anglickém jazyce.“ (Stackeová 2014, s. 131). V realitě se však návštěvník fitness centra často setkává s instrukcemi typu: „Provedete třicet sekund přitahů na TRX, třicet sekund squatů na bosu podložce, poté výpady s kettlebellem, přejdete na další stanoviště, kde budete zvedat velkou činku mrtvým tahem, a nakonec si dáte benčpress, tři série po dvanácti opakováních.“

Jak je v předchozí ukázce naznačeno, přejímání anglických výrazů je v českém prostředí velmi časté. V teoretické části, která předchází část analytickou, bude věnován prostor pro představení způsobu tvorby termínů a výběru nejpoužívanějších terminologických struktur užívaných v oblasti fitness. Cílem analytické části této práce je zmapovat tendence ve vývoji fitness terminologie a nastínit vysvětlení aktuálního stavu. Tato část rovněž obsahuje rozbor motivace konkrétních termínů jak v češtině, tak v angličtině. Rozdíly mezi nimi budou výrazné, především díky skutečnosti, o které hovoří Knittlová: „Sémantický rozdíl týkající se denotačních významových složek vyplývá z různého pojmenovacího přístupu ve výchozím a cílovém jazyce, z nestejně úrovně abstrakce, ze zaujímání neshodných hledisek ke skutečnosti, ze zdůrazňování odlišných rysů znaků.“ (Knittlová 2010, s. 39). Druhá polovina analytické části představuje kvantitativní analýzu sebraných termínů.

2 TEORETICKÁ ČÁST

2.1 O fitness

2.1.1 Vymezení pojmu fitness

Jak již bylo nastíněno v úvodní kapitole, rozdíly v chápání a nesrovnalosti ve slovní zásobě se netýkají pouze terminologie v oblasti fitness, ale také samotného výrazu *fitness*. Častokrát se koncept toho, co se mezi profesionály i aktivními vyznavači pod tímto termínem rozumí, bývá mezi nezainteresovanou veřejností zaměňován s pojmem *kulturistika*, případně s přejatým anglickým výrazem *bodybuilding*. Ačkoli se většina užitých slovní zásoby v obou disciplínách prolíná, je namístě tyto pojmy podrobněji objasnit.

Vývoj fitness s kulturistikou spolu úzce souvisí. Stackeová (2012, s. 13) hovoří o přímé návaznosti na tzv. kondiční kulturistiku, k jejíž výrazné komercializaci došlo po roce 1989, kdy se v naší zemi hojně začínala rozrůstat nová a stále dokonalejší fitness centra. Právě tento druh kondiční pohybové aktivity prováděný ve fitness centrech je označován pojmem *fitness*. Od soutěžní kulturistiky se fitness snaží distancovat především kvůli její extrémní formě, nevyhnutelnému užívání anabolických steroidů a dalších výživových doplňků, a v neposlední řadě také kvůli odlišným cílům těchto aktivit. Principy tréninku určené pro kulturistiku a pro fitness by se měly rovněž lišit, přičemž samotné cvičební náčiní a cviky v názvech ani v provedení výrazně odlišné nejsou.

Fitness (nebo v hovorové řeči zkráceně *fitko*), je také v češtině běžně označení pro samotnou posilovnu, tedy místnost s trenažery, volnými váhami a prostorem pro provádění cviků. Identickým výrazem bývá pojmenováno také rozvinutější zařízení, zahrnující kromě samotné posilovny i další sály pro lekce vedené instruktory (většinou jsou tyto sály rozděleny podle „ladění“ lekcí na tzv. *Aerobik studio* pro dynamičtější typy lekcí, a *Body&Mind studio* určené pro pomalejší typy lekcí). K těmto fitness centrům někdy bývají přiřazeny i složky tzv. *wellness*, mezi které mohou patřit salony od masáží, přes manikúru a solária, až po bazén se saunou a vířivou vanou.

Další známkou nejednotnosti terminologie může být i skutečnost, že pojem *fitness* je užíván velmi vágně, a také v souvislostech, které nemají s cvičením

v posilovně téměř nic společného. Označení *fitness* se vlivem komerce objevuje i na obalech potravin a na kosmetických přípravcích, jejichž účinky však mohou být naprosto opačné (např. cereálie s příliš vysokým obsahem sacharidů, dochucovadel a umělých sladidel). Dále bývá *fitness* chápáno také jako provádění jakékoliv aerobní aktivity pod vedením instruktora, včetně lekcí aerobiku a různých jiných nových forem, jako jsou TRX, Kruhový trénink, Bosu, Power jóga, Tabata, apod.

Mohli bychom tedy shrnout, že z širokého úhlu pohledu je pojem *fitness* chápán jako jakákoli aktivita i nesportovního charakteru, jejímž předmětem zájmu je zlepšení kondice a vzhledu těla, relativně směřující ke zdraví.

Pro potřeby této práce se budeme zabývat termíny, které vychází z definice *fitness* podle Koloucha (1990, s. 11): „Jedná se o cvičení ve *fitness* centrech, jehož náplní je cvičení s volnými váhami a cvičení na trenažerech, doplněné o aktivity aerobního charakteru na speciálních trenažerech, dodržování určitého dietního režimu včetně použití doplňků výživy, a o celkový životní styl, jehož cílem je rozvoj celkové zdatnosti, zlepšení držení těla, zlepšení postavy při současném působení na upevňování zdraví a rozvoj síly.“

Blahušová (1995, s. 21) se na koncept *fitness* dívá ještě v širším kontextu, a popisuje jej jako „schopnost těla efektivně fungovat s optimální účinností a hospodárností.“ Rozděluje jej na pět složek, které všechny souvisejí se zdravím. Jsou jimi kardiorepirační vytrvalost, svalová síla, svalová vytrvalost, kloubní pohyblivost a složení těla, tedy podíl podkožního tuku vzhledem k aktivní tělesné hmotě, což je pro úroveň *fitness* důležitější než celková tělesná hmotnost.

Zatímco cíle kulturistiky sídlí především v estetické funkci, tedy o ovlivnění tvaru a velikosti těla, bez ohledu na fyzickou zdatnost, a aspekt zdraví a vitality zde tak důležitou roli nehraje. Pravidelná sportovní aktivita a speciální strava jsou u kulturistiky jen prostředkem k dosažení požadovaného vzhledu těla.

2.1.2 Historie *fitness* a její dopad na jazyk

Jak již bylo zmíněno v předchozí kapitole, *fitness* je svým vývojem úzce svázáno s kulturistikou. Zrod kulturistiky se datuje již od počátku minulého století, kdy

Angličan Eugen Sandow (1867–1925) sestavil speciální soustavu cviků se zátěžemi, jejichž opakované provádění mělo vést k symetrickému rozvoji aktivní hmoty všech svalových skupin. V roce 1903 vydal knihu s názvem *Body Building*, podle které pak později celé hnutí dostalo název. Další výrazný krok v rozvoji nastal po 2. světové válce, kdy v roce 1946 bratři Ben a Joe Wiederové založili mezinárodní federaci kulturistiky (International Federation of Body Builders, IFBB). Na chodu federace se za začátku účastnily jen Spojené státy americké a Kanada, v současné době čítá 190 členských zemí (IFBB, 2015). Z tohoto historického vývoje je zřejmé, že názvosloví se utvářelo a utváří především v angličtině.

V naší zemi se kulturistika začala ve větším měřítku rozvíjet od 60. let. Ze začátku byla samostatná komise přidělena ke vzpírání. Později se však tato disciplína z kulturistiky úplně vydělila a kulturistika byla rozdělena na tři směry – kondiční kulturistika, sportovní kulturistika a silový trojboj, který se později jako disciplína také osamostatnil. To, co dnes chápeme vy významu výše uvedeného fitness, se vyvinulo z kondiční kulturistiky.

Velké změny nastaly v popularizaci fitness po roce 1989, odkdy již fitness centra nemusí být organizovaná pod záštitou Svazu kulturistiky a fitness ČR. Od jednotného systému školení se upustilo, a začaly vznikat soukromé trenérské školy a školicí střediska, kde zájemci mohou získat kvalifikaci trenéra kulturistiky, instruktora fitness nebo osobního trenéra.

Dvěma hlavními faktory, které činí českou terminologii fitness neucelenou, mohou být právě neexistence zastřešující instituce, která by dbala i o jazykovou stránku tréninku, a neustálé prolínání anglických výrazů s českými nebo v různé míře počestěnými.

Důkazními materiály (ze kterých čerpá analytická část) mohou být například pravidelně vycházející specializované časopisy, např. *Fitness*, *Svět kulturistiky* a *fitness* nebo *Muscle&Fitness*, knižní publikace pro budoucí trenéry a zájemce fitness, a v neposlední řadě nespočet profesionálních i amatérských webových stránek, blogů a internetových video kanálů.

2.2 Jazyk sportu

Existuje bezpočet anglických sportovních slovníků, zaměřených na sport a cvičení, fitness, sportovní tréninky či na jeden konkrétní sport. Jen velmi málo z nich však bylo přeloženo do češtiny. V současné době pravděpodobně je dostupný pouze jeden anglicko-český slovník sportovních termínů, jehož autorem je Jaroslav Heřmanský (Moderní anglicko-český slovník sportovních výrazů, 2003, vyd. Barrister&Principal). Téměř veškerá pozornost je ve slovníku věnována formálním výrazům pro více než 60 převážně tradičních sportů, avšak nedívá se na sportovní terminologii z hlediska nového technického jazyka, ani neanalyzuje způsob, jakým jsou tyto termíny přejímány a užívány.

Jazyk by měl reflektovat specifický účel a splňovat určité požadavky v závislosti na oboru, ve kterém je užíván. Cocca (2014, s. 31)¹ zdůrazňuje dva požadavky, které by měl jazyk sportu splňovat. Jedná se zaprvé o pojmenování vztahu k fyzické aktivitě, která musí z hlediska specifické slovní zásoby obsahovat technické lexémy vztahující se k náčiní, zvláštním pohybům, technikám a taktikám. Druhý aspekt se váže ke sportu ze zábavní stránky se všemi reklamními a propagačními produkty, které jsou s tím spojeny. Oba aspekty tedy přispívají k vývoji velké, živé a rychle se měnící slovní zásoby, tvořené specializovanými termíny, které jsou ovlivněny reklamou, médii a sportovním průmyslem.

Sport je kulturně-sociálním fenoménem, ve kterém jeho jazyk plní funkce v několika současně probíhajících rolích. V závislosti na sportovní události a na záměru se v projevech bude měnit. Komunikace ve sportu je neustálý proces vysílání a přijímání informací při tréninku, na soutěžích a zápasech, při cvičení v hodině tělesné výchovy, kde se užívá jazyka ke splnění vytyčeného cíle, tj. instruování cvičence k provedení určitého úkonu, zpětná vazba od trenéra či instruktora a komunikace mezi sportovci navzájem. Dále se sportovní jazyk projevuje v komentářích od aktuálně přímo nepraktikujících, tedy z řad fanoušků, sportovních komentátorů, rozhodčích, sportovních žurnalistů, apod. Ačkoli tyto jazykové typy mají hodně společných znaků, budou se lišit jak v terminologii, tak

¹ Všechny citace tohoto autora jsou převzaty z originálního textu, který přeložil autor této BP.

v intonaci, stylistice a také slangem. Navíc každá sportovní disciplína má svou speciální zásobu lexika.

2.3 O slovní zásobě

Jazyk je organickou součástí neustále vyvíjející se kultury, a stejně tak slovní fond není ničím stabilním a statickým. Naopak se stále mění, objevují se pojmenování nové a vytrácejí se nepoužívané. Čermák (2010, s. 219) hovoří o tzv. negativním neologismu, jakožto procesu probíhající souběžně s přijímáním nového lexika: „Při vzniku neologismů se také něco z jazyka vytrácí a přestávají se užívat některá slova“.

2.3.1 Změny ve slovní zásobě

Slovní zásoba každého jazyka se neustále mění souběžně s tím, jak se vyvíjí společnost skrze hospodářský a politický systém, kulturu, vědu a techniku. Hladká (2012, s. 96) uvádí tři roviny, v rámci kterých lze změny v jazyce pozorovat. Jazyk se mění podle toho, jak se mění skutečnost v závislosti na čase, místě a společenském dění. Označujeme je za faktory mimojazykové.

Do vývoje zasahuje i lidské vědomí, se svou rozumovou a citovou stránkou. Změny v lidském myšlení přispívá k obohacování slovní zásoby vytvářením nových pojmů. Faktory psychologické jsou tedy faktory způsobující posuny a vývoj v lidském myšlení, které jsou následně reflektovány v jazyku.

Třetí, tedy poslední změna, bude probíhat v jazykové rovině. V proměňujícím se jazykovém systému dochází k vývoji lexikálních jednotek na základě jejich vzájemném postavení, a to po stránce formální i významové. Může například docházet k posunu významu jednotlivých jednotek. Významný vliv přinášejí také cizí jazyky.

Změny ve slovní zásobě jazyka tedy bývají způsobeny jak lingvistickými, tak extralingvistickými faktory. „Česká slovní zásoba prošla mnoha změnami, které je možné charakterizovat jako internacionalizace, demokratizace (tzn. tendence ke

kolokalizaci), simplifikace nebo termínotvorné procesy (tedy pronikání specifických termínů mezi běžnou slovní zásobu). Především internacionalizace a terminologické procesy spolu v mnoha případech úzce souvisí.“ (Cocca, 2014, s. 58)

2.3.2 Neologismy

Počet lexikálních jednotek se v českém jazyce neustále zvětšuje. Mění se významy jednotlivých stávajících slov a vznikají slova nová, tedy neologismy. Jako neologismus se podle Janovce (2013, s. 106) chápe jazyková, především lexikální jednotka, která je charakteristická příznakem novosti. Ve slovní zásobě stojí neologismy na druhé straně spektra oproti historismům a archaismům. Z hlediska synchronního je možné na neologismus pohlížet jako na jednotku dokládající určité jazykové tendence v určeném jazykovém období. S pohledu sociolingvistického mají funkci dokumentační – dokumentují dobu svého vzniku.

Z pohledu Hausera (1980, s. 44) se jako neologismus nejčastěji označuje pojmenování pro nové prvky reality, které je potřeba jazykově zachytit. Obohacuje se tedy nejen slovní zásoba o nový jazykový prvek, ale také realita o nový předmět pojmenování. Jako neologismy také bývají označována slova, jež nepojmenovávají nové skutečnosti, ale pouze přejmenovávají již existující výrazy. Vznikají tedy nové formy označující existující prvky skutečnosti, které nahrazují staré formy. Ty se pak mohou v jazykovém spektru posunout mezi slova příznaková a archaická.

Mezi nově vytvořenými jazykovými jednotkami lze najít v podstatě všechny strukturní typy, které český jazyk využívá. Z hlediska tvorby na základě slov v jazyce již existujících jde o především o procesy odvozování (derivative), skládání (kompozice) a přejímání slov z cizích jazyků. V menší míře potom případnou na zkracování (abreviace) a víceslovná pojmenování. Hubáček (1988, s. 17) popisuje také okrajové způsoby slovo tvorby, které se dosud objevovaly především ve spojitosti se slangy, a to důsledky překrucování, mechanického krácení a slovo tvorné kontaminace. V angličtině přibudou kromě již zmíněných způsobů slovo tvorby navíc zpětné tvoření (backformation) a konverze (conversion). Z hlediska změny významu slov patří mezi základní způsoby

sémantické tvorby lexikálních jednotek metafora a metonymie, dále rozšíření významu (generalizace), zúžení významu (specifikace), a další.

Stejně jako se inovuje zásoba jednoslovných lexikálních jednotek, změny nastávají i v oblasti víceslovných pojmenování, což se týká jak sdružených pojmenování, tak i frazeologických lexikálních jednotek. Formování nových frazémů je však značně pomalejším a nenápadnějším procesem ve srovnání se vznikem jednoslovných neologismů. Janovec (2013, s. 128) tuto skutečnost vysvětluje slovy: „Důvodem je delší doba, po níž trvá stabilizace frazeologického invariantu, i častá mnohost variant frazeologických jednotek.“ Zásoba frazémů v českém jazyce bývá často rozšiřována napříč komunikačními oblastmi češtiny, a také je obohacována o frazémy z cizích jazyků, které jsou do češtiny kalkovány (*mrtvý tah*), případně polokalkovány (*zvedat bench*).

2.3.3 Přejímky

Česká slovní zásoba vytváří nová slova buď z vlastních zdrojů, nebo přejímáním lexika z jiných jazyků. Právě přejímky z cizích jazyků zaujímají poměrně značnou část slovní zásoby českého jazyka a patří k vysoce frekventovaným způsobům vzniku nových lexémů. Tejnor ve svém článku pro periodikum *Naše řeč* (1976) hovoří o přejímání slov z jiných jazyků jako běžném způsobu obohacování slovní zásoby, jež se dějí už odedávna. Ve výsledcích tohoto procesu se jasně zrcadlí, ve kterých historických obdobích a od jakých národů se přejímaly jak hmotné předměty, tak myšlenkové podněty související s kulturou, vědou, technikou a politikou.

Janovec (2013, s. 116) popisuje přejímání jako proces, při němž se jednotka zdrojového jazyka stává součástí jazyka příjemce, přizpůsobuje (adaptuje) se v něm po stánkách fonetické, grafické, lexikální a sémantické, morfologické, syntaktické a stylistické.

Podle Furdíkovy (1994, s. 94) teorie můžeme rozdělit proces přejímání na 3 fáze: Interference, adaptace a integrace. V interferenční fázi probíhá prvotní, někdy náhodné, převzetí lexému. V některých případech může jít o příležitostnou, citátovou nebo aktualizační jednotku, a samotnou integraci vůbec nemusí projít.

Adaptační proces probíhá postupně. V první řadě automaticky přichází adaptace fonetická, tedy přizpůsobení zvuků (fónů) cizího jazyka zvukům jazyka českého. Ponechání cizího zvuku v jinak plynulém českém projevu může vyznít příliš dramaticky a těžkopádně. Bezprostředně s fonetickou adaptací nastává adaptace morfologická, a to zejména u sloves, kdy dochází k automatickému zařazení jednotky do systému. Průběh ostatních adaptací bývá složitější a pozvolnější, navíc v mnoha případech některé druhy adaptace nenastanou nikdy.

Upozorňuje se na současný stav zpomalování procesu adaptace z důvodu dnešní rozšířené znalosti západních evropských jazyků. Jedná se především o anglický, německý a francouzský jazyk. V současnosti lze čím dál častěji zaznamenat u dávno adaptovaného přejatého výrazu užívání původní, internacionální, neadaptované formy.

Ve třetí fázi přejímání, tedy ve fázi integrace, dochází k začlenění přejímaného výrazu do lexikálního systému cílového jazyka. Nový prvek se nejprve dostává na periferii slovní zásoby, poté může přejít do přechodné oblasti, a v závislosti na frekvenci způsobu užívání se může dostat i do centra slovní zásoby. Na periferii se udržují převážně přejaté názvy odborné, slangové apod., z důvodu užšího okruhu komunikujících a specifického zaměření. Výrazové prostředky na okraji slovní zásoby však mohou skýtat relativně větší variabilitu.

Cizojazyčná pojmenování každopádně ozvláštňují a obohacují vyjadřování, především odborně zaměřené. Lze tvrdit, že to, zda je přejímka v dané situaci vhodná či nikoliv, závisí ve velké míře na frekvenci jejího užívání, a také na tom, jestli skutečnost, kterou přejímka pojmenovává, je skutečností novou a nepojmenovanou.

Důležitý je také aspekt možností variací výrazů, odstiňování a odlišení významů. Mohou vznikat synonymické páry nebo řady, z nichž jedna varianta se bude zdát pro určitou situaci vhodnější. U některých synonymických dvojic je možné polemizovat nad jejich potřebností nebo postradatelností přejatých variant, vzájemnou funkčností a nahraditelností. Zásadní roli také hraje přesnost a krátkost, tedy faktor jazykové ekonomie, kdy například jednoslovný přejatý výraz nahrazuje české, ale víceslovné pojmenování, nebo je význam vyjádřen opisem.

U nově přejatých výrazů je také nutné vzít v potaz aspekt modernosti, ve smyslu, že jsou aktuálně módní. Snaha zapůsobit nebo u příjemce vzbudit určitý dojem může být dalším záměrem pro užití nové přejímky místo staršího zavedeného pojmenování. Opět je namístě zvážit, zda je užití nového cizího prvku pro danou situaci stylisticky vhodné, odpovídá svou funkcí a je pro příjemce dostatečně srozumitelný.

Pro určitý kontext bude také namístě popřemýšlet o spisovném vyjadřování a celkově kultivovaném projevu. Přemíra cizojazyčných slov může na jedné straně vypovídat o určitém stupni odbornosti, na straně druhé může budit dojem neformálnosti a spontaneity. Vždy bude samozřejmě záviset na situačním kontextu.

Celkové hodnocení cizojazyčných přejímek není jednoznačné, naopak je velice rozličné a vícevrstvé. Svobodová (2013, s. 151) je toho názoru, že: „Ideální by samozřejmě bylo nalézt optimální úroveň tolerance a vyhnout se nekontrolovatelnému nadužívání některých cizích prvků, jež by mohlo být některými uživateli vnímáno negativně. Vždy je však třeba sledovat úzus řady různých typů komunikačních prostředí a spíše než zobecňovat je vhodné sledovat jednotlivé (jedinečné) komunikační situace se všemi jejich specifiky a případnými posuny norem, neboť v různých komunikačních sférách se vždy v jistém období konvencionalizují standardy užívání cizích prvků a zároveň se tvoří určitý filtr, kterým do jazykového systému přichází jen část užívaných cizojazyčných prvků.“

Je zřejmé, že v dnešní době má na český jazyk ze všech jazyků největší vliv převážně angličtina, následující kapitola je tedy věnována právě anglickým přejímkám.

2.3.3.1 Anglicismy

V zásobě nového lexika přejatého v posledních přibližně pětadvaceti letech co do počtu jasně vyčnívají výrazové prostředky anglického a amerického původu, označené souhrnným názvem *anglicismy*. Svobodová však upozorňuje na jednu skutečnost o původu anglicismů, která by nejednomu uživateli jazyka mohla utéct, a to na fakt, že u řady anglicismů slouží anglický jazyk pouze jako zprostředkovatel, zatímco původní zdrojový jazyk je odlišný. V případě angličtiny jsou to především

jazyky románské. „Je třeba si uvědomit, že přibližně jedna polovina anglické slovní zásoby je románského, resp. latinského původu a mezi výrazy přejatými z angličtiny do češtiny jsou tyto původní romanismy zastoupeny v míře ještě vyšší (uváděno bývá až 70 %).“ (Svobodová 2013, s. 134) Z toho důvodu nebude chybou tyto výrazy označit za *internacionalismy*, tedy výrazy mezinárodní. Např. výraz *barbecue* bývá v češtině označován za anglicismus, avšak jeho původ je americko-španělský (*barbacoa*).

2.3.3.2 Historie přejímání z angličtiny

Počátky anglických přejatých výrazů ve sportu se vážou k první polovině 19. století. V té době byla Evropa fascinována dostihy a následně veslováním. Po roce 1880 začaly být populárními sporty, s kterými přišly i jejich anglické názvy. Mlčoch (2002, s. 20) uvádí jako příklady *fotbal, hokej, volejbal, tenis, box* a další. Změna možností k trávení volného času v západní Evropě a ve Spojených státech měla významný dopad na českou společnost a s tím ovlivnila i českou slovní zásobu. České protějšky k mnoha disciplínám se v té době však používat neprestaly, například *košíková, odbíjená* nebo *kopaná*. Dosud však existují výjimky jako *rugby* a *hokej*, pro které nikdy české ekvivalenty vytvořeny nebyly. V některých případech byly původní české názvy přejmenovány cizími, jako tomu bylo u *rohování* (nyní *box*). Jak hovoří Křístek (1971), po roce 1948 byl z ideologických důvodů příchod anglických výrazů potlačen, ale ne všechny anglicismy však byly odsouzeny k zániku. Pro některé termíny z angličtiny byly vytvořeny české ekvivalenty, které původní anglické postupně odsunuly do pozadí. Jednalo se například o tenisové názvosloví, jako *bek, halv* nebo *forvard*, ve fotbale například *ofsajd*. Výrazy českého původu jako *obránce, postavení mimo hru* nebo *záložní postavení*, byly preferovanějšími sportovními termíny. Společenská situace se uklidnila v 60. letech, kdy následovala další vlna anglických přejímek. Výrazný příliv nových anglicismů přijala oblast populární hudby (např. *rock and roll* nebo *beatlemánie*). Další útlum v přejímání anglicismů přišel po roce 1970, kdy byly západní země vnímány negativně a anglické lexémy se považovaly za ideologicky neakceptovatelné. Nejmasivnější nárůst v mimořádně krátkém časovém období,

jaký český jazyk dosud nezaznamenal, přišel po roce 1989, jako přirozený dopad změn v ekonomické a sociální sféře, jež nastala po sametové revoluci.

2.3.3.3 Motivace přejímání anglických výrazů

V dnešní době hraje angličtina hlavní roli mezi světovými jazyky. Jako jazyka informatiky, elektrotechniky, internetu, managementu, politických styků atd., je vliv angličtiny v současnosti takřka nevyhnutelný. Je to hlavní mezinárodní dorozumívací jazyk sportovců, politiků, vědců, umělců, a prakticky se v různé míře dotýká valné většiny naší společnosti. Alespoň jeden světový jazyk dnes patří do základní výbavy vzdělaného jedince, a na mnoha pracovištích bývá vyžadována jeho aktivní znalost. Angličtina je také oficiálním jazykem komunikace námořní a letecké dopravy, mezinárodního obchodu, olympijského výboru a dalších.

Mezi nejaktivnější činitele rozšiřování se řadí zejména masmédiá. Přejímání nového lexika jak z angličtiny, tak i z jiných jazyků, je pro dnešní dobu typické, a množství výpůjček přibývá v hojné míře. Přejímání jazykových prostředků z jiných jazyků má své příčiny jak ve věcných zdrojích, tak se odráží od podmínek společenských, psychologických a jazykových.

Názory na nápadný a častý výskyt cizího výraziva v české slovní zásobě se mezi běžnými uživateli jazyka různí. U starších generací se můžeme setkat ve větší míře s postoji neutrálními, někdy zápornými až kritickými, zatímco u středních a mladších ročníků, které „vyrůstaly“ společně s anglickými přírůstky, bývají postoje vůči stavu různorodého lexika spíše pozitivní a liberální. Mají větší předpoklady si jich všimnout, porozumět a rychleji adaptovat. Můžeme prohlásit, že užívání anglických přejatých výrazů se v dnešní době stalo módní záležitostí, jelikož je úzce svázáno s aktuálními prvky kultury. Filmy, seriály, hudba, hry, internet, reklamy, časopisy, sporty atd. jsou oblasti, které každodenně poutají naši pozornost, a jelikož přirozenou lidskou vlastností je touha být tzv. dnešní, bezprostředně přejímáme aktuální fenomény za vlastní.

Důležitým argumentem pro přejímání anglických výrazů je jejich rozšířenost a srozumitelnost ve světě. Užívání odborné terminologie na poli vědy, při předávání znalostí mezi odborníky a mezi vědeckými pracovníky, například na

mezinárodních konferencích a vědeckých shromážděních, usnadňuje vzájemnou komunikaci, přesné předání informace a porozumění. V některých oborech se objevuje nově zpracovaná literatura a další informační a komunikační zdroje převážně v angličtině, a v takových oblastech bude hlavním dorozumívacím jazykem právě angličtina.

Jedinci, kteří se pravidelně obklopují informačními, edukačními nebo zábavními zdroji s anglicky mluveným či psaným obsahem, např. při studiu nebo práci v zahraničí, při pravidelných setkáních s anglicky mluvícími známými, při vyhledávání materiálu týkající se zájmů či studia, při práci pro mezinárodní společnost, při profesionálním hraní sportů v zahraničním týmu apod., budou mít přirozeně tendence v anglickém jazyce i přemýšlet, což se může zrcadlit i ve změně větné stavby a používaných výrazů. Preference anglicismů v komunikaci nemusí znamenat, že by měl mluvčí tendence „předvádět“ své znalosti anglického jazyka, nebo že by snad neznal český ekvivalent. Některé slovní obraty se v mysli vytvoří dříve v angličtině než v češtině, a pro uživatele obou jazyků bude přirozené vyslovit ten výraz, který mu přišel na mysl jako první. Častý kontakt s anglickým jazykem se na vyjadřování v češtině určitě nějakým způsobem projeví.

2.3.3.4 Hodnocení anglicismů

Panevová a Sgall (2004, s. 155) označují střídání anglických a českých slov přiléhavým výrazem „makaronština“ převážně v elektronické komunikaci mezi mládeží. O více než deset let později, tedy dnes, je již tato generace v produktivním věku, už situace, kdy se objevují anglická slova automaticky vložená do českých vět i v běžném mluveném projevu, v některých případech i v projevech formálních. V době, kdy hraje angličtina roli světového jazyka, jazyka internetu a technologií, by tento přirozený vývoj šlo jen s obtížemi zastavit. Mlčoch (2002, s. 21) v této otázce hovoří o těsném vztahu zájmů mladých lidí k anglofonnímu světu (populární hudba, internet a moderní sportovní odvětví). Do určité míry dochází ke splývání kultur a cizí jazyk, v našem případě tedy v angličtina, se chtě nechtě dostává do myšlenkového podvědomí i bez nutnosti aktivního učení.

Objevují se debaty ohledně hodnocení četného výskytu anglického lexika v různé míře adaptovaného do systému českého jazyka. Polarita názorů bývá velmi často neutrální, např. Mlčoch (2002, s. 9) přemýšlí takto: „V současné době nelze diskutovat o tom, zda jsou anglicismy v české slovní zásobě přípustné či nikoliv.“ Panevová a Sgall (2004, s. 156) se v psané podobě přiklání k českým výrazům, pokud jsou dostupné: „[...] vůbec není proč se vyhýbat cizím (nezdомácnělým) slovům, za která nemáme českou náhradu [...], ale je třeba užití cizích slov pečlivě vážit tam, kde český ekvivalent je a kde se hodí pro svou větší srozumitelnost.“ Otázka srozumitelnosti bude jistě na jednom z prvních míst, na druhé straně bude rovněž důležité položit si otázku ohledně aspektu ekonomičnosti a atraktivity řeči. Takto vidí důvody užívání anglicismů Svobodová: „Důvodem jejich užívání může být to, že v současné době jsou tyto výrazy považovány za moderní a především mladí lidé, kteří angličtinu alespoň na základní komunikační úrovni více či méně ovládají, je chápou jako organickou a nedílnou součást své vzájemné komunikace. Dále se ve srovnání s českými výrazy stejného nebo podobného významu (pokud vůbec existují) jeví slova cizího původu jako atraktivnější, výstižnější a významově „silnější.“ (Svobodová, 2007)

2.3.3.5 *Anglicismy ve sportu*

Ohromné množství anglických lexikálních jednotek vniklo do české slovní zásoby díky rozšíření různých druhů sportů a na základě úrovně jejich provozování u nás. Anglie je známá jako kolébka tradičních sportů, jakými jsou fotbal, kriket, box nebo ragby. Z USA pochází řada modernějších druhů sportů, jako jsou basketbal, plážový volejbal, windsurfing či skateboarding. Kulturistika a následně fitness jsou také sportovními odvětvími, o které se tyto anglicky mluvící země o své zrození dělí. Je tedy nasnadě usuzovat o důvodu tolika anglicismů v české sportovní slovní zásobě právě kvůli místa původu a původních technických termínech těchto sportů. Dalším důvodem pro užívání angličtiny ve sportovním odvětví, je „tendence tvorby nových slov k popsání reality, jež sport obklopuje, což vede ke zvýšení atraktivity jak pro média, tak pro příznivce těchto sportů“ (Cocca 2014, s. 28).

Cocca (2014, s. 26) dále zmiňuje vzrůstající popularitu amerických moderních a extrémních sportů mezi mladými lidmi, což vede k nárůstu slovní zásoby především ve slangových vyjádřeních.

Ve slovní zásobě sportovní žurnalistiky se Mlčoch (2002, s. 22) zaměřuje na nejčastější realizaci anglicismů. Objevují se jako názvy sportovních soutěží, herních situací, nových sportovních disciplín, sportovních oddílů, především v textech, které se týkají moderních sportovních odvětví, např. skateboard, snowboard, tenis nebo baseball. Jako slangové výrazy se frekventovaně objevují v článcích jak o zahraničních, tak domácích soutěžích. Ve sportovních žurnalistických komunikátech jsou vnímány nejen vliv angličtiny na množství přejatých, v různé míře přizpůsobených slov, ale také ve frazémeh a, sice v menší míře, avšak i tak citelně, ve větné stavbě.

Množství přejatých slov se v různých sportovních disciplínách liší, a ne všechny sporty odvozují svůj původ od anglicky mluvící země. Podle Coccy (2014, s. 59) se v současnosti odhaduje počet internacionalismů v českém lexiku na nejméně několik tisíc slov, což je dvakrát více než jak tomu byly ve dvacátém století. Jelikož s každým převzatým slovem přichází do přijímacího jazyka i kus kulturní identity jazyka přejímaného, dokazuje to roli sportu jako klíčovou v šíření jazyka. Tato skutečnost probíhá v realitě především skrze masmédiá, při kontaktu sportovců na mezinárodní úrovni, atd.

2.3.3.6 Formální adaptace anglických přejímek

Mlčoch (2002, s. 21) rozlišuje mezi jazykovými aspekty přejímání z angličtiny tato hlediska:

1) zvuková a grafická adaptace – u slov s výraznou odlišností mezi anglickou a českou výslovností a grafickou podobou: *bodycheck* – *bodyček*, *bench* – *benč*, *feature* – *fíčr*

2) rozdíly ve způsobech adaptace: výskyt grafických podob s českou výslovností (*softbal*) a anglickou výslovností (*baseball*)

3) lexikální jednotky existující jak v české, tak v anglické podobě: *košíková – basketbal, kopaná – fotbal*

4) lexikální jednotky s dvojitou grafickou podobou (tzv. grafické dublety): *benchpress – benčpres*

5) citátová slova: *long-line, pull-up, tie-break*

S většinou z těchto forem se setkáme v terminologické databázi viz Příloha 1.

2.4 O termínech

Jak připomíná Bozděchová (2009, s. 54), mezi nejrozsáhlejší a nejrychleji se rozrůstající složky slovní zásoby moderních jazyků patří právě odborná slovní zásoba. S rozšiřováním znalostí a z důvodu komunikace v dané odborné oblasti vzniká potřeba vytvořit názvosloví pro nové nebo stávající pojmy ať už vlastním tvořením (nových) termínů či pojmenovacími postupy využívající termíny již existující.

2.4.1 Tvoření termínů

Sager (1997, s. 25) popisuje dva procesy tvoření termínů, primární a sekundární, podle různé motivace a výsledků:

Primární tvoření termínů nevyužívá žádný přímý předchozí jazykový model. Předpokládají se v různé míře volnější či přísnější pravidla jeho tvoření. Tvorba pojmů u primárního tvoření souvisí s výsledky vědeckých a technických inovací nebo změny v jazykovém společenství. Většinou k němu proto dochází v rámci jednoho jazyka.

Sekundární tvoření termínů zakládá na existujícím modelu termínu s vlastní motivací, jedná se tím pádem o reterminologizaci. U tohoto typu tvoření je možné termín navrhnout a usměrnit. Řídí se normami ve větší míře než tvoření primární, jelikož vzniká potřeba nový termín zdůvodnit, a to v závislosti na již existujících termínech. Nový termín pro existující pojem vzniká rekonceptualizací původního

obsahu ve dvou případech: ke změnám v názvech dochází při revizi terminologie nebo při převodu vědeckých a technických poznatků do jiného jazykového společenství. Autor však nepokládá překlad za způsob sekundárního tvoření.

Bozděchová (2009, s. 55) takovýto pohled na tvoření termínů pokládá za zjednodušený až schématický vzhledem ke složitosti procesů, které tvoření termínů provázejí. Tvrdí, že v konkrétních případech může být rozlišení primárního a sekundárního tvoření relativní, především při současném rozsáhlém a neustále rostoucím objemu terminologie.

V současnosti představuje nejrozsáhlejší složku sekundárního tvoření především převod anglických termínů do jiných jazyků, a jak konstatuje Humbley (2006, s. 11), můžeme vzhledem k dominantnímu postavení angličtiny očekávat ještě větší množství takovýchto přírůstků.

2.4.2 Terminologizace a determinologizace

Velké množství termínů vzniká terminologizací. Jde o proces přejímání a specifikací významů slov z běžné slovní zásoby. Tímto se z termínů stávají víceznačná slova, především v sekundárních, tedy terminologizovaných významech (Poštolková, 1984, s. 80). Autorka nastiňuje chápání terminologizace jako specifický typ tvoření termínů bez formálních změn, ale připouští i formální tvoření. V obecnějším smyslu se jedná o „využívání pojmenovacích a slovotvorných typů a prostředků pro pojmenovací potřeby jednotlivých oborů“ (Martincová, 2005, s. 202).

Poštolková (1984, s. 81) rozlišuje druhy terminologizace podle zdroje, průběhu a výsledku do následujících skupin: terminologizace sémantická (*předsín*), syntaktická a syntakticko-sémantická (*svalová kresba*), slovotvorná, případně sémanticko-slovotvorná (*tahadlo*) a terminologizace přejatých termínů (*pullover*). Za nový typ terminologizace je považována tzv. deproprializace, tedy pojmenování podle objevitelů nebo podle osob, se kterými je pojmenovaná skutečnost nějakým způsobem spojená (*Smithova lavice*). Externím typem (příp. typem sekundárního tvoření) je tzv. transterminologizace, což je chápáno jako přenášení termínů napříč obory.

Bozděchová (2009, s. 56) dále popisuje proces determinologizace, která je v odborné oblasti méně častá, a nejvíce se vyskytuje v publicistickém stylu. U determinologizace dochází ke ztrátě terminologické platnosti či definice pojmenování, která je spojená se změnou významu nebo jeho posunem buď v primárním významu, nebo v nově vzniklých významech. Poštolková (1984, s. 106) konstatuje, že frekventovaně užívané termíny se stávají známými a podobají se běžným slovům. Velmi rychle přecházejí do běžné slovní zásoby právě odborné názvy předmětů s klíčovými významy. Z důvodu méně zřetelného významu také často dochází k determinologizaci u relativně nových termínů a přejatých slov. Mezi nejčastější oblasti, u kterých docházelo po roce 1989 k determinologizaci, patří oblast ekonomická (bankovníctví, finance a obchod), technická, politologická a přírodovědecká (především lékařství a ekologie), čili obory, které se nachází na nejvyšších příčkách obecného zájmu.

2.4.3 Motivace termínů

Hladká (2012, s. 76) definuje motivaci (motivovanost) termínů jako úplnou nebo částečnou odvoditelnost významu pojmenování z jejich formy. Nejčastěji rozlišujeme čtyři typy motivace: 1) fonetická, 2) slovotvorná, 3) sémaziologicko-onomaziologická a 4) motivace slovních spojení. První typ, tedy fonetická motivace, bývá obecně mezi termíny nejméně častá.

Termíny z hlediska motivace patří jak mezi slova motivovaná (popisná), např. *nadhoz*, tak mezi slova nemotivovaná (značková), např. *tyč*. Bozděchová (2009, s. 57) poukazuje na fakt, že: „Vzhledem k pojmovosti lexikálního významu termínů i vzhledem k většímu podílu cizích a internacionálních názvů se původní (etymologická) motivace terminologie (včetně obraznosti) se srovnání s běžnou slovní zásobou zastírá nebo zcela ztrácí (synchronně termíny vykazují různý stupeň motivace a chápou se jako značkové, např. *jícen* – pův. ‚to, co jí‘, souvisí s nářečním adjektivem *jícný* – jedlý, chutný).” Při tvorbě termínů se cíleně vybírají prostředky z běžného jazyka, které často vykazují známky sémantické specifičnosti. Ve srovnání se slovy užívanými v běžné slovní zásobě se však termíny vyznačují vysokým stupněm modelovosti tvoření (Bozděchová, 2009, s. 58).

Jedlička (1974, s. 94) chápe přebírání motivace cizího pojmenování jako projev internacionalizace, který má tendence k tvorbě hybridních, nejčastěji složených slov, přičemž poukazuje na společnou motivaci termínů ve výpočetní technice.

Bozděchová dále uvádí, že motivace termínů bývá ve velké míře odlišná u termínů z různou strukturou, přičemž veškeré víceslovné termíny, na rozdíl od termínů jednoslovných, motivovány jsou. U víceslovných termínů je možné rozlišovat podle celkové struktury (syntaktické) motivace a potenciální motivace jejich částí (slovotvorné nebo sémantické). Autorka v souvislosti s motivací víceslovných termínů polemizuje nad tím, zda samotná volba víceslovných pojmenování vyhovuje jejich základní funkci, tedy zda je vhodné kondenzovat či zkracovat explikativní a často dlouhé popisy. Ačkoli někteří autoři nepovažují dlouhé lexikální fráze za ideální formu pojmenování, Bozděchová (2009, s. 59) shledává, že právě víceslovné termíny díky vyšší míře popisnosti pomáhají k přesnějšímu pojmenování obsahu, což se u termínů pokládá za důležitější aspekt než formální kondenzovanost.

2.4.4 Typy termínů

Tradičně se (podle Bozděchové, 2009, s. 61) při popisu terminologického systému zkoumají následující složky: referenční vztah termínů k označované skutečnosti a typ terminologizace (slovotvorná, adaptační, nepřímá, zástupná), a formální prostředky terminologizace, jejich původ a motivace (kolokace, zkratky, kompozita, deriváty, termíny přejaté, obrazné a eponymické). V následujícím textu budou tyto prostředky rozvedeny podrobněji.

2.4.4.1 Kolokační termíny

Víceslovné pojmenovací jednotky tvoří nejvýraznější slovotvorný typ termínů. Jsou to lexikální jednotky charakteristické syntaktickou utvářeností, ustáleností a konvenčností. Označení *víceslovný název* odkazuje k jejich struktuře, zatímco výraz *kolokace* zvýrazňuje významovou kombinaci užitých lexikálních jednotek. Proto z důvodu jasnější výstižnosti Bozděchová a další autoři volí označení *kolokační termín*. Typickým znakem je jejich připravenost před komunikačním aktem.

Z hlediska formálního často dochází k jejich obměňování díky různým variantám slovosledu. Realizační možnosti formální a obsahové struktury jsou však omezené. Ustálením získávají víceslovné jednotky specifické funkce a vlastnosti. V počtu kolokačních členů se zjištění různých autorů mírně liší, např. Vlková (1976) ve svém výzkumu uvádí, že jednočlenné termíny tvoří více než polovinu všech termínů užívaných v odborném stylu, více než třetina je zastoupena dvouslovnými terminologickými souslovími, trojslovná představují 5,17 %, čtyř- a víceslovná sousloví jen 1,21 % všech termínů v přírodovědných textech a pouze 0,51 % v textech z oblasti společenských věd. Struktura termínů v oblasti fitness se pro svůj instruktážní ráz velmi liší, proto i výsledky vyplývající z analýzy v kapitole 4.1.3 se značně odlišují. Čermák (1994) uvádí jako nejčastější strukturní typ u kolokačních termínů spojení adjektiva a substantiva nebo spojení dvou substantiv. Opět bude v první řadě záviset na oblasti, kde se strukturní analýza provádí. Otázky ohledně principů a omezení rozsahu, obsazení z hlediska slovních druhů, vnitřních syntaktických vztahů, hranice terminologických a volných spojení jsou podle Bozděchové ne zcela zodpovězeny.

2.4.4.2 Zkratky

Společně s jednoslovnými termíny a kolokacemi se jako další strukturní typ termínů objevují pojmenování abreviační neboli zkratková. Tato pojmenování nevznikají přímým pojmenovacím postupem, ale jedná se o úpravu existujících termínů. Zkratkové tvoření podle Šmilauera (1971, s. 17) patří společně s mechanickým krácením, nastavováním, překrucováním a křížením slov k zvláštním způsobům tvoření slov. V odborné komunikaci bývají zkratky využívány v daleko větší míře a daleko frekventovaněji než v běžné slovní zásobě, ačkoli je vztah mezi zkratkovým pojmenováním a denotátem motivován zprostředkovaně. Zkratky jsou charakteristickou součástí především psané terminologické složky slovní zásoby. Velké množství iniciálových zkratk se nezakládá na slovních spojeních obsahujících vlastní jména, např. TRX (total resistance exercise) nebo CNS (centrální nervový systém). Pro iniciálová vlastní jména se užívá označení akronymum.

Zvláštními typy zkratkovitých pojmenování jsou útvary na hranici slova obsahující kombinace písmen a číslic. Dalším zvláštním typem je abreviačně-

kompoziční tvoření, kdy má první člen podobu nelexikální, čímž vznikají iniciálová a značková abreviační kompozita (Bozděchová, 2009, s. 69), které se obecně v terminologii označují jako kolokační termíny se zkratkou, např. *EZ tyč* nebo *SIM karta*. Z takovýchto složenin lze vypožorovat vliv angličtiny na češtinu. Objevují se různé variace v možnostech psaní, např. se spojovníkem, dohromady nebo zvlášť (*email*, *y-tlak*, *OH skupina*).

2.4.4.3 Kompozita

Uvnitř termínů jednoslovných nalezneme podobnou syntaktickou a pojmovou strukturu jako u termínů víceslovných. Kolokačním termínům jsou nejbližší právě kompozita, a to svou obsahovou přesností a lexikálním zastoupením slovtvorných členů. V terminologii jsou kompozita výhodná právě tím, že zjednodušují vyjádření složitého obsahu pojmenování a tedy i jednoznačnější pochopení (*cyklotrenažer*, *kardiovaskulární*). (Bozděchová, 2009, s. 71) poukazuje na nárůst kompozit v současné češtině díky nápodobě slovtvorných postupů z jazyků, ze kterých pronikají podněty k neologizaci. Důkazem toho jsou kompozita s mezinárodně užívanými členy, např. *autoprotolýza*, *biopalivo*.

2.4.4.4 Deminutiva

Deminutiva tvoří specifickou část terminologie. Jedná se o výrazy označující předměty menší než normál, avšak zároveň některá mají i další významy (*kohoutek*, *jazyček*). Štícha (1978) označuje deminutiva, jejichž hlavní funkcí je neoznačovat menší míru nebo citové hodnocení, jako „substantiva deminutivní formy s lexikalizovaným významem“. Při terminologizaci zdrobnělých slov přitom nezáleží na tom, jestli nezdrobnělý tvar rovněž patří mezi termíny nebo ne. Terminologizací se u deminutiv vytrácí příznak expresivnosti nebo citového zabarvení, což Hauser (2009, s. 35) označuje pojmem deexpresivizace. Zdrobnělé tvary jsou pak užívány pouze v pojmovém významu.

Využití deminutiv ve fitness terminologii není příliš časté (oproti např. kuchařské nebo botanické). V periodikách i knihách převažuje deminutivum *lavička* před neutrální *lavicí*, v reálné řeči se používá především *jednoručka* před *jednoruční činkou*, v tomto případě se však bude jednat spíše o ekonomizaci zkrácením než o primární deminutivum. Naopak jiný název pro *trhačky* (pomůcka pro zvýšení síly úchopu) se nevyužívá.

2.4.4.5 Přejaté termíny

Podstatnou součástí současné odborné slovní zásoby jsou slova a prvky cizího původu, které byly do češtiny přejaty skrze nevyhnutelnou internacionalizaci. Mezi termíny se objevují daleko frekventovaněji než v běžném jazyce. Bozděchová shledává přejaté termíny jako poměrně vhodné, jelikož „jejich izolovanost v přijímacím jazyce jim totiž umožňuje plnit úlohu jednoznačných a přesných pojmenování, a tedy mj. pomáhá zároveň výhodně odstranit nežádoucí polysémii domácích termínů“ (2009, s. 71). Internacionalismy především v odborné oblasti usnadňují a zrychlují komunikaci na mezinárodní úrovni. Je zřejmé, že současná česká terminologie přejímá zejména termíny anglické (*grip*, *split*) nebo v kalkované formě (*mind-muscle connection* – propojení svalu a mysli).

2.4.4.6 Obrazné termíny

Obrazné tvoření slov není výjimečné ani u termínů, např. *čtyřhlavý sval stehenní*, *kontaktní čočky*, *sloní nemoc* atd. Bozděchová (2009, s. 74) zkoumá názory na užívání obrazných pojmenování mezi termíny srovnáním pohledů různých autorů. V běžné slovní zásobě jsou obrazná pojmenování považována za tradiční, v terminologii má však jejich výskyt své specifické znaky. Především je kladena potřeba dokázat jejich kognitivní funkci, adekvátnost a rovnocennost mezi ostatními termínovými typy. Výsledky psychologických výzkumů dokazují, že „metafora je prostředníkem mezi obrazy a pojmy v nejhlubší, abstraktní rovině myšlení (není jazyková ani percepčně-vizuální, a že je tedy metaforické myšlení do jisté míry racionální“ (Hoffman, 1985). Výrazným krokem je tedy vyrovnávání se s obrazností u termínů. Další autoři, např. Kuchař (1963) podporují užívání obrazných pojmenování v odborném vyjadřování pro jejich možnosti „zprostředkovaným poznáním skutečnosti napomoci jejímu pochopení“. Orozsová (1986) si cení krátkosti, jednoduchosti, a proto snadnému zapamatování obrazných termínů, čili celkové praktičnosti.

Nejčastějším druhem obrazných pojmenování u termínů bývá první řadě metafora, méně častá potom metonymie, a další pojmenovací prostředky, jako analogie, modely, obrazné představy.

Ve srovnání s anglickými termíny v oblasti fitness (viz Příloha 1) se jich mezi českými mnoho nevyskytuje. Pokud ano, jedná se většinou o kalkované překlady z angličtiny.

2.4.4.7 Propriální pojmenování

Pojmenovací postupy využívající vlastních jmen či zeměpisných názvů se často realizují ve formě přivlastňovacích přídavných jmen jako součást kolokačních termínů (*Arnoldovy tlaky, Smithův stroj, americký mrtvý tah*). Vlastní jména bývají nejčastěji jména autorů, kteří jako první objevili nebo popsali určitý způsob činnosti, či byli tvůrci nového produktu. Zeměpisné názvy se v termínech objevují pro objev denotátu v oné oblasti, nebo je-li tato oblast nějakým způsobem přímo či nepřímo spojená.

3 ANALYTICKÁ ČÁST

3.1 Analýza terminologické databáze

Jak již bylo vysvětleno v kapitole 3.1.2, z historického vývoje fitness je zřejmé, že se názvosloví v této oblasti utvářelo a utváří především v angličtině. Ze sesbíraného terminologického materiálu (viz Příloha 1) vyplývá, že pro téměř úplnou většinu anglického názvosloví existuje v českém prostředí odpovídající termín.

3.1.1 Zdroje uvedených termínů

Jako hlavní zdroje termínů databáze byly použity trenérské příručky, jejichž autoři jsou sami profesionálními fitness trenéry (Stackeová, Tlapák). V prvním případě autorka ve své publikaci klade důraz i na jazykovou stránku cvičení ve fitness centrech. Jak již bylo zmíněno v úvodu této práce, Stackeová (2014, s. 131) upozorňuje na zjevnou nejednotnost a neustálenost cvičebních termínů především v českém jazyce, díky čemuž vznikají tendence obracet se na terminologii anglickou, důsledkem čehož je přispívání k ještě větší rozrůzněnosti mezi termíny. Tlapák se snaží být, co se termínů týče, ve svých příručkách konstantní (publikace s názvem *Tvarování těla pro muže a ženy* se v roce 2014 dočkala již desátého vydání). Jediným současným anglicko-českým slovníkem, který obsahuje specifickou (ne však zcela vyčerpávající) zásobu hesel z oblasti fitness a kulturistiky vytvořil Heřmanský (2003). *Anglicko-český/německo-český/česko-německo-anglický slovník sportovního tréninku* (Pokorná a Kandrác, 2011) se zaměřuje na jiná sportovní odvětví, posloužil však jako zdroj obecnějších sportovních termínů, např. *warm-up – rozcvička*, apod.

Další zdroje představují české verze periodik *Fitness* a *Muscle&Fitness*, doplňujícími pak byly populární internetové portály *muscleandfitness.com*, *bodybuilding.com*, *ronnie.com*, *kulturistika.com*, a další.

3.1.2 Komparativní analýza

Jelikož v této práci není prostor pro komentář ke všem uvedeným termínům, budou vždy vybrány opakující se typy vykazující obdobné vlastnosti, na nichž bude

provedena ukázka, a rovněž budou brány v potaz určité zvláštní odchylky. V popisu se budou anglické výrazy nacházet na levé, české pak na pravé straně. K některým z termínů pak bude vybrána ukázka použití v textu.

V případě, že se český termín ani jeho překlad nenachází (případně se jak mezi profesionály, tak zainteresovanou veřejností neujal), zaujímá jeho místo anglický kompletně **přejatý termín**:

leg press – leg press

glute ham raise – glute ham raise

pullover – pullover

U těchto známých a základních cviků se česká verze nevyskytuje vůbec. Výslovnost přejímek se v češtině provádí plynule [legpres, glut hem reis, pulovr] převodem na český fonetický systém. V psané formě u většiny zdrojových materiálů, ať už trenérských příruček, periodik či internetových zdrojů, termíny zůstávají neupravené v původní anglicky psané podobě. Uvedme si několik příkladů užití termínů v textu:

*„**Glute Ham Raise** jsou dosti těžkým cvikem, ačkoliv to tak nevypadá. Ale v tomto případě opravdu zdání klame. U tohoto cviku opravdu poznáte, jakou silou oplývají Vaše hamstringy.“*

(Muscle&Fitness, 1/2015, s. 49)

*„Při **pulloveru** spouštějte činku dolů, dokud nepocítíte protažení latissimů. Poté ji táhněte zpátky přes obličej, nikoliv přes hrudník.“* (Muscle&Fitness, 9/2015, s. 62)

Termín *leg press* se v obou jazycích užívá jak pro označení samotného cviku, tak stroje, na kterém se cvik provádí, viz ukázka:

*„Začněte tím, že přidáte na každou stranu **leg pressu** jeden band. Dělejte série po 8 opakováních a nepropínejte nohy – pumpujte jako píst, nahoru a dolů bez přestávky.“* (Muscle&Fitness, 8/2015, s. 41)

Mezi úplné přejímky zařadíme také

pec deck nebo *pec deck fly – pec deck*

kickback – *kickback* v češtině existuje i v dlouhých popisných variantách: *tricepsový zdvih jednou paží v předklonu* případně *extenze paže jednoruč s jednoruční činkou v předklonu s oporou o lavičku*. Anglický přejatý termín se však ujal velmi rychle a bývá hojně užíván, např.:

„**Kickbacky** s velkou činkou za zády provedete následujícím způsobem: postavte se před velkou činku tak, abyste se jí skoro dotýkaly patami.“ (Fitness, 3/2015, s. 50)

Podobným příkladem přejímky bude

face pull – *face pull* nebo *přítahy k obličejí*

U tohoto příkladu si můžeme všimnout odchylky ve změně směru. Zatímco anglický termín indikuje přítah obličejí ke kladce, český ekvivalent naznačuje pohyb kladky směrem k obličejí, jak se doopravdy při provádění tohoto cviku děje.

Pro termín *bench press* (někdy psáno také dohromady *benchpress*) má čeština jak typicky deskriptivní kolokační termín *tlak s velkou činkou vleže na lavičce*, případně kratší (ale nekonkrétní) verzi *tlak v lehu*, avšak jak v každodenní praxi při cvičení, tak v teoretických materiálech určených pro profesionály i amatéry, se pro tento cvik užívá výhradně přejímky *bench press*, případně s českým fonetickým přepisem *benčpres*. Tento cvik se ve fitness považuje za jeden z nejzákladnějších, a pravděpodobně z důvodu frekventovaného užívání se běžně v hovorové (slangové) řeči vžilo slovní spojení „dát X kilogramů na bench“. (Při porovnávání svých sil se cvičenci navzájem táží typickou otázkou „Kolik dáš na bench?“). Často se také s tímto termínem můžeme setkat ve slovesném tvaru „benčovat/nabenčovat“ viz ukázka v textu:

„Když se tady takhle postavíš, tak stejně nikdo neví, že **benčuješ** sto padesát.“ (Tichá, Skopec, 2001, s. 53)

Dvěma hlavními faktory, které činí českou terminologii fitness neucelenou, mohou být neexistence zastřešující instituce, která by dbala i o jazykovou stránku tréninku, a neustálé prolínání anglických výrazů s českými nebo v různé míře počestěnými.

Na variacích s pullovery můžeme názorně ukázat tvorbu z poloviny kalkovaných termínů:

dumbbell/barbell/machine pullover – pullover s jednoručkami (příp. jednoručními činkami)/s tyčí/na přístroji

Za povšimnutí stojí také porovnání variant u následujícího cviku, jež poslouží jako názorná ukázka nejednotnosti cvičebních termínů:

delt deck – delt deck (v případě úplné přejímky)

reverse pec deck – obrácený pec deck (poloviční kalk)

pec deck rear delt laterals – zapažování na delt decku (popisná varianta)

Nejmarkantnější rozdíl mezi českými a anglickými termíny označující cviky, jehož si lze povšimnout na první pohled, jsou tendence češtiny k co nejpresnějšímu popisu provedení cviku, jež často vede k **víceslovným**, výstižným, avšak mnohdy vyčerpávajícím a obtížně zapamatovatelným lexikálním řetězcům (např. *rozpažky na spodních kladkách v lehu hlavou nahoru na šikmé lavici*). Oproti tomu angličtina využívá kondenzovanějších forem, často daleko méně explicitních, ale díky krátkosti a stručnosti je subjektivně můžeme hodnotit jako praktičtější pro reálnou komunikaci (*incline cable flyes*). Pro výuku začátečníků by naopak implikované formy mohly být spíše na škodu, jelikož mohou postrádat základní terminologický požadavek jednoznačnosti.

Uvedeme si další příklady s co největším kontrastem v délce řetězce spočívající převážně v míře **explicitace**:

hip raise nebo *butt lift* – *podsažování a zvedání pánve vleže na zádech s pokrčenými dolními končetinami*

side crunches – *zdvihy trupu v leže naboku*

V menší míře můžeme pozorovat stejný jev v opačném případě, kdy budou anglické řetězce delší a české naopak kratší:

one-leg toe raises – *výpony jednož*

Díky přiléhavým kompozitům český termín neztrácí na explicitě.

seated alternating shoulder press – střídavé tlaky v sedu

Tlak konkrétně na ramena je v tomto případě implikován, jelikož logicky není potřebný. Tlaky jako takové v kondičním posilování existují pouze dvojího druhu, a to tlaky na ramena a na prsa. Střídavé tlaky v sedu na prsa by z anatomického hlediska byly téměř neproveditelné, a z hlediska sportovně-funkčního naprosto nesmyslné.

Anglické výrazivo v oblasti fitness disponuje řadou **obrazně motivovaných termínů**, přičemž jejich české protějšky buď v některých případech metaforicky odpovídají, nebo byly v daném obrazném pojmenování doslova přeloženy. Obraznost můžeme pozorovat nejčastěji v podobě metafory či metonymie:

bridge – most (zvedání pánve vleže na podložce působí v horní pozici jako most)

mountain climber – horolezec (pohyby nohou ve vzporu ležmo imitují člověka vystupujícího na strmý vrchol)

butterfly – motýlek (pohyb paží připomíná motýla roztahujícího křídla)

donkey calf raises – oslí výpony (výpony se spolucvičencem na zádech)

hammer curls – kladivový (bicepsový) zdvih (pohyb s činkou směrem nahoru připomíná náprah kladivem)

farmer's walk – chůze se závaží v obou rukách příp. kalkovaně *farmářská chůze* (těžkopádná chůze připomínající farmáře tahajícího těžká břemena)

V některých případech pro obrazné pojmenování neexistuje překlad, jako např. u termínu

preacher bench – Scottova lavička (lavice se stupínky připomíná řečnický pult v kostele)

Obrazná pojmenování s vnitřní souvisloví nalezneme např. v těchto případech:

good mornings – předklony s činkou za hlavou příp. *good mornings* (o tomto cviku se traduje, že svalovou bolest z něj cvičenec pocítí nejvíce následující ráno)

dead lift – mrtvý tah (nakládací činka se zvedá z mrtvého bodu)

V česky mluvícím prostředí se tyto obrazné prvky sice aktivně využívají, avšak v odbornějším odvětví fitness je stále kladen důraz na popisnou formu oproti obrazné. (Názory na obraznost viz kapitola 3.4.4.6).

Můžeme jen podpořit tvrzení Knittlové (2010, s. 39) ohledně různé úrovně abstrakce, zdůrazňování odlišných rysů znaků a o zaujímání nestejných hledisek ke skutečnosti v obou jazycích, z čehož vyplývají odlišné pojmenovací přístupy. Kontrast můžeme pozorovat zejména na frekvenci užití obrazných pojmenování v angličtině a pojmenování popisných v češtině.

Termíny využívající **propria** nejsou ani mezi fitness termíny výjimkou:

russian twists (zeměpisný název pouze v angličtině) – *vytáčení trupu*

french press – *francouzský tlak s tyčí* příp. *tricepsový zdvih*

american deadlift – *americký mrtvý tah*

romanian deadlift – *římský mrtvý tah s jednoručkami*

U některých názvů cviků se vžily kolokace s vlastními jmény podle osobností, které je zpopularizovaly, např. *Arnold press* – *Arnoldovy tlaky* (tlaky na ramena s jednoručními činkami prováděné se specifickým vytáčením, jež pomohly Arnoldu Schwarzeneggerovi k mohutným ramenům), *Zottman curls* – *Zottmanovy zdvihy* (neboli *bicepsový zdvih s úplným otáčením zápěstí* nese jméno významného sportovce v kategorii strongman George Zottmana), *Yates rows* – *Yatesovy přitahy* (varianta *přitahů velké činky v předklonu podhmatem* se dostal do většího povědomí díky úspěšnému anglickému kulturistovi Dorianu Yatesovi).

Některé posilovací stroje nesou jména svých tvůrců (např. *Smith machine* – *Smithův stroj*).

Jak jemné, tak výrazné rozdíly můžeme sledovat v **odlišném pohledu na význam** termínů:

Termín *sit-ups* indikuje pohyb z dolní polohy cviku směrem k horní, kdežto *sedy lehy* začínají horní poloze.

Termín *clean and jerk* naznačuje dvoufázovost vzpěračského *nadhozu*.

Weight training odkazuje k činnosti samotné (trénování s váhami), kdežto *posilování* je zaměřeno spíše na výsledek (stát se silnějším).

Jemné nuance ve významech lze pozorovat i mezi českými termíny pro tentýž koncept, např.

stahování kladky shora širokým úchopem k hrudníku (Stackeová, 2012, s. 133)

přítahy kladky shora širokým úchopem k hrudníku (Tlapák, 2014, s. 64)

Tlapák rozlišuje jemnější konotace mezi výrazy *stahování* a *přítahování*, přičemž se hrazda vždy pohybuje směrem dolů, při *přítahování* je konečná pozice blíže k tělu, zatímco při *stahování* vede její trajektorie rovnoběžně s tělem cvičence.

Ve variantách v pojmenování *stahování kladky* a *přítahování hrazdy* označuje výraz kladka a hrazda tentýž stroj, avšak v prvním případě se jedná o označení pro kladkový mechanismus a ve druhém o hrazdovité držadlo.

Naopak díky nedostatečně popisnému pojmenování *overhead press* a *military press* dochází k zaměňování mezi dvěma podobnými cviky s odlišnou technikou.

Zkratky se mezi fitness termíny objevují pouze v malé míře, a ve všech případech si v obou jazycích odpovídají:

TRX – *TRX* (iniciálová zkratka pro *total resistance exercise* a zároveň obchodním názvem pro v současné době populární cvičební náčiní)

GHR – *GHR* (takto zkráceně někdy bývá označován cvik zvaný *glute ham raise*)

Zástupcem **kolokačních termínů se zkratkou** bude *EZ bar, EZ curl bar – EZ tyč, EZ osa*

Příklady **kompozit** v angličtině lze nalézt jak mezi termíny označující cvičební náčiní:

dumbbell, barbell, kettlebell, treadmill,

tak v názvech cviků: *pushdown, pulldown, kickback, pullover,*

či způsobu provedení: *underhand, crossover, overhead.*

Na pomezí prefixace a kompozice ve vyskytuje termín *superset*.

V češtině se s kompozity ve zkoumaném terminologickém odvětví setkáme zřídka (např. *cyklotrenažer*) speciálně ve sportu se užívají adverbiální kompozita jako *jednonož, jednoruč, atp.*

V angličtině se užívané náradí pro provedení cviku nachází většinou v antepozici (mohou se však vyskytnout variace jako např. *pullover with dumbbell*), avšak v českém ekvivalentu se budou většinou nacházet v postpozici (*pullover s jednoručkou*).

Pravidla pro užívání či neužívání **pomlčky**, a psaní dohromady nebo zvlášť při neužívání pomlčky v případech *push-up/pushup, step up/step-up, leg press/leg-press, EZ-bar/EZ bar* nejsou ustálená, v užitých textech se objevují v různých variantách.

3.1.3 Kvantitativní analýza

Pro názornou představu o zastoupení různě dlouhých jedno- a víceslovných lexikálních řetězců v rámci jednotlivých jazyků bude sloužit následující analýza,

kteřá vznikla pro ilustrativní účely této práce. Počítaná data představují sebrané termíny z terminologické databáze v Příloze 1.

Grafy 1 a 2 (v Příloze 2) zobrazují délky lexikálních řetězců u angličtiny a češtiny zvlášť. Představují rozdělení na jednočlenné, dvoučlenné, tříčlenné, čtyřčlenné, pětičlenné, šestičlenné a sedmi- a vícečlenné kolokační termíny, přičemž Graf 1 představuje anglickou část a Graf 2 českou část. Není smyslem této analýzy srovnávat procentuální zastoupení různě dlouhých termínů mezi jazyky navzájem z důvodu odlišné jazykové typologie angličtiny a češtiny. Jde spíše o vytvoření názorné představy o rozprostření délky fitness termínů u obou jazyků zvlášť.

Počet členů řetězce u anglických termínů:

Počet anglických termínů jednočlenných	54
Počet anglických termínů dvoučlenných	151
Počet anglických termínů tříčlenných	54
Počet anglických termínů čtyřčlenných	22
Počet anglických termínů pětičlenných	10
Počet anglických termínů šestičlenných	3
Počet anglických termínů sedmi- a vícečlenných	0

Počet členů řetězce u českých termínů:

Počet českých termínů jednočlenných	63
Počet českých termínů dvoučlenných	80
Počet českých termínů tříčlenných	51
Počet českých termínů čtyřčlenných	59
Počet českých termínů pětičlenných	25

Počet českých termínů šestičlenných	20
Počet českých termínů sedmi- a vícečlenných	22

Při pohledu na výsledky můžeme v tomto případě konstatovat, že výskyt dvoučlenných anglických termínů znatelně převýšil všechny ostatní skupiny. Odpovídající zastoupení měly termíny jednočlenné a trojčlenné, od čtyř k většímu počtu členů poté zástupci podstatně klesají, a od sedmi členů v řetězci se již neobjevují vůbec.

Mezi českými sebranými termíny je dynamika zastoupení rozvrstvena na první pohled konstantněji. Nejvyššího počtu rovněž dosáhla skupina se dvěma členy v řetězci, avšak rozdíl oproti ostatním skupinám není tak výrazný jako mezi termíny anglickými. Velký rozdíl naopak shledáváme v kategorii termínů sedmi- a vícečlenných, kde je nejdelším českým (dvanáctičlenným) termínem z databáze *extenze paže jednoruč s jednoruční činkou v předklonu s oporou o lavičku*.

ZÁVĚR

Jak ze srovnávací analýzy, tak po pečlivějším prozkoumání terminologické databáze v Příloze 1, se můžeme pokusit odhadnout, kam se bude vývoj fitness terminologie ubírat. Teoreticky můžeme očekávat stále větší množství přejatých a kalkovaných termínů, jež bude vyplývat jak ze stále markantnějšího pronikání vlivů angličtiny na české území, jež proniká do řeči i do myšlení, tak z ekonomizační tendence zjednodušit a kondenzovat dlouhá popisná pojmenování. Rovněž důsledkem stále zvětšujícího se počtu amatérských i profesionálních cvičenců, nekontrolovatelnému přibývání obsahu s fitness tématikou v oficiálních i neoficiálních médiích v obou jazykových prostředích, a současné nejednotnosti a rozkolísanosti termínů, lze pro budoucnost předpokládat, že budou vznikat nové variace termínů, a tím se neustálenost ještě více prohloubí. S ohledem na silné působení anglofonní kultury v naší zemi nelze v blízké ani středně vzdálené budoucnosti předpokládat nacionálně-harmonizační tendence v jazykové oblasti. Lze však předpokládat, že současný stav názvosloví v této oblasti jí na atraktivitě v největší pravděpodobnosti neubere.

PŘÍLOHY

Příloha 1

Terminologická databáze: [Zdroj: vlastní zpracování]

EN	EN	CS	CS
(Legs)		(Nohy)	
squats		dřepy	
full squats	deep squats	hluboké dřepy	
barbell squats		dřepy s velkou činkou	
dumbbell squats		dřepy s jednoručními činkami	
front squats		dřepy s činkou vpředu	dřepy s činkou před krkem
hack squats		hacken dřepy, dřepy na přístroji	hack dřep, hak
jump squats	squat jumps	dřepy s výskokem	
single leg squats		dřep na jedné noze	
leg press	leg-press	leg press	
angled leg press		šikmý leg press	
leg extension		předkopávání	
leg curl		zakopávání	
standing leg curl		zakopávání na přístroji vstoje	zakopávání ve stoje
lying leg curl		zakopávání na přístroji vleže	zakopávání vleže
seated leg curl		zakopávání na přístroji vsedě	zakopávání vsedě
step ups	step-ups	výstupy na lavičku	
good mornings		předklony s velkou činkou, předklony s činkou za hlavou	good mornings
cable adduction		přinožování na spodní kladce	
machine adduction		přinožování na přístroji	
calf raises	calf extensions, heel raises	výpony	
standing calf raises		výpony na přístroji vstoje	
one-leg toe raises		výpony jednož	
donkey calf raises		oslí výpony	výpony se spolucvičencem na zádech
seated calf raises with machine		výpony na přístroji vsedě	
leg press calf raises		výpony lýtek na legpressu	
seated calf raises with barbell		výpony vsedě s činkou	
farmer's walk		chůze se závažím v obou rukách	farmářská chůze s jednoručkami

EN	EN	CS	CS
(Buttocks)		(Hýždě)	
lunges		výpady	
dumbbell lunges		výpady s jednoručními činkami	
back lunges	rear lunges	výpady vzad	zákroky
courtesy lunges		šikmé výpady	
cable back kicks		zanožování na kladce	
hip extension		zanožování	
machine hip extension		zanožování na kyvadle	
floor hip extension		zanožování ve vzporu klečmo	
bridging	bridge, hip raise, butt lift	podszování a zvedání pánve vleže na zádech s pokrčenými dolními končetinami	most
cable hip abduction		unožování na spodní kladce	
standing machine hip abduction		unožování na kyvadle	
floor hip abduction		unožování vleže na boku	
seated machine hip abduction		unožování vsedě na přístroji	
glute ham raise	GHR	glute ham raise	GHR

EN	EN	CS	CS
(Abdomen)		(Břicho)	
crunches	abdominal curl	zkracovačky, krátké zdvihy trupu v lehu	sed lehy s nohama 90 st. pokrčenýma
legs elevated crunches		zkracovačky se zdviženýma nohama	
side crunches		zdvihy trupu v leže naboku	
twisting crunches		zkracovačky s rotací	
kneeling crunches		předklony v kleku	
sit-ups		sedy lehy	
medicine ball sit-ups		sedy lehy ve dvojici s přehazováním plného míče	
incline bench sit-ups		sedy lehy na šikmé lavici	
calves over bench sit-ups		sedy lehy s nohama na lavičce	
machine crunches		sedy lehy na přístroji	
high pulley crunches		stahování horní kladky	
leg raises	leg lifts	přednosy	zvedání nohou vleže
incline bench raises		přednosy na šikmé lavici	
hanging leg raises		přednosy ve visu	
russian twists		rotace v sedě s volnou váhou nebo bez	vytáčení trupu (s jednoručkami)
broomstick twists		rotace s tyčí	
seated broomstick twists		rotace s tyčí v sedě	
dumbbells side bends		úklony s jednoruční činkou	
roman chair side bends		úklony na hyperextenční lavici	
machine trunk rotation		rotace na přístroji	
mountain climber		horolezec	
side bend		úklon	

EN	EN	CS	CS
(Arms)		(Paže)	
biceps curls		bicepsový zdvih	
hammer curls		kladivový (bicepsový) zdvih	
cheat curl	cheating	čítování, bicepsový zdvih s pomocným pohybem těla	cheatingové zdvihy
Zottman curls		bicepsový zdvih s úplným otáčením zápěstí	Zottmanovy zdvihy
high pulley curls		bicepsový zdvih na horní kladce	
low pulley curls		bicepsový zdvih na spodní kladce	
barbell curls		bicepsový zdvih s velkou činkou	zdvihy s velkou činkou
machine curls		bicepsový zdvih na přístroji	
preacher curls	Scott curls	bicepsový zdvih na Scottově lavičce	
reverse curls		bicepsový zdvih nadhmatem	
pushdowns	triceps pushdown	tricepsově stahování horní kladky	tricepsově stahování tahadla
reverse pushdowns		tricepsově stahování kladky podhmatem	
one-arm reverse pushdowns		tricepsově stahování kladky podhmatem jednoruč	
triceps extensions	french press	francouzský tlak s tyčí	tricepsový zdvih
lying triceps extensions		tricepsový zdvih v lehu na lavičce	
standing triceps extensions		tricepsový zdvih ve stoje	
dumbbell triceps extensions		francouzský tlak s jednoručními činkami	tricepsově extenze s jednoručkou za hlavou
seated one-arm dumbbell triceps extensions		francouzský tlak s jednoruční činkou jednoruč vsedě	
seated dumbbell triceps extensions		francouzský tlak s jednoruční činkou vsedě obouruč	
seated EZ bar triceps extensions		francouzský tlak s EZ tyčí vsedě	
triceps kickbacks	kickbacks	kickback, extenze paže jednoruč s jednoruční činkou v předklonu s oporou o lavičku	tricepsový zdvih jednou paží v předklonu
barbell triceps kickbacks	bent over barbell triceps kickbacks	kickbacky s velkou činkou za zády	
dips		kliky na bradlech	
triceps dips		kliky mezi lavičkami	kliky za tělem
wrist curls		klopení zápěstí, posilování flexorů zápěstí	ohýbání zápěstí
reverse wrist curls		klopení zápěstí do enteze, posilování extenzorů zápěstí	ohýbání zápěstí nadhmatem
medicine ball pushups		kliky s medicimbalem	
press-ups	push-ups	kliky (v podporu ležmo)	
front raises		předpažování	
lateral raises		upažování	

EN	EN	CS	CS
(Chest)		(Prsa)	
bench press		tlak s velkou činkou vleže na lavici, tlak v lehu	bench press, benčpres
close-grip bench press		tlak s velkou činkou úzkým úchopem	
incline press		tlak na šikmé lavici hlavou nahoru	
decline press		tlak na šikmé lavici hlavou dolů	
dumbbell press		tlaky s jednoručními činkami	
overhead press		tlak s velkou činkou nad hlavu	
military press		tlak od prsou	military press
push-ups		kliky	
parallel bar dips		kliky na bradlech	
dips with machine		kliky na přístroji	
chest fly		rozpažení	rozpažky s jednoručkami na rovné lavici
dumbbell flyes		rozpažování s jednoručními činkami	rozpažky s jednoručkami, rozpažky na rovné lavici
incline cable flyes		rozpažky na spodních kladkách v lehu hlavou nahoru na šikmé lavici	
incline dumbbell press		tlaky s jednoručními činkami na šikmé lavici	tlaky s jednoručkami hlavou nahoru
incline dumbbell flyes		rozpažování s jednoručními činkami na šikmé lavici	
pec deck	butterfly, pec deck flyes	pec deck	motýlek
cross-over fly		rozpažení s překřížením	
cable crossover flyes		stahování protisměrných kladek	
pullover		pullover	
dumbbell pullovers		pullover s jednoruční činkou	pullover s jednoručkami
barbell pullovers		pullover s tyčí	
machine pullover		pullover na přístroji	

EN	EN	CS	CS
(Back)		(Záda)	
chin-ups		shyby k hrudníku	shyby na hrazdě, přitahy na hrazdě (podhmatem), shyby širokým úchopem k hrudníku
chin-ups behind the neck		shyby za hlavu	
reverse chin-ups	pull-ups	shyby k hrudníku podhmatem	shyb na hrazdě, přitahy na hrazdě (nadhmatem), shyby širokým úchopem k hrudníku
parallel pull-ups	close grip chin-ups	shyby úzkým úchopem	
horizontal (barbell) pull-ups	inverted row, (body weight) horizontal row	váha ve visu vpředu nadhmatem v šířce ramen	
lat pulldowns	pull-downs	stahování kladky shora širokým úchopem k hrudníku	přítahování hrazdy, přitahy kladky shora širokým úchopem k hrudníku
close-grip lat pulldowns		stahování kladky shora k hrudníku úzkým úchopem	
straight-arms lat pulldowns		stahování kladky shora ve stoji k pasu	stahování horní kladky nadhmatem ve stoji
pulldowns to the front		přítahování hrazdy před sebe	
back pulldowns	pulldowns to the rear	stahování kladky shora širokým úchopem za hlavu	přítahování hrazdy za hlavu, přitahy horní kladky úzkým úchopem k hrudníku
underhand (seated) cable pulldowns		přítahy kladky středním úchopem podhmatem shora	
one arm cable pulldown		přítahy na kladce shora jednoruč	
row		přítahování kladky, veslování	
cable seated rows		přítahy spodní kladky vsedě k pasu	veslování na kladce
seated machine rows		vodorovné přitahy na stroji v sedě	
one-arms dumbbell rows		přítahy jednoruční činky k pasu v předklonu s oporou o lavičku	přítahy s jednoručkou, přitahy jednoruční činky v předklonu v kleku na lavičce
bent rows	barbell rows, bent over barbell rows	přítahy velké činky v předklonu	přítahy velké činky v předklonu k hrudníku širokým úchopem nadhmatem
reverse-grip/underhand-grip bent over rows	Yates rows	přítahy velké činky podhmatem	Yatesovy přitahy
cable one-arm bent over rows	standing one arm cable row	přítahy jednoruční kladky zespoda	
dead lift		mrtvý tah	
romanian deadlift		římský mrtvý tah s jednoručkami	
american deadlift		americký mrtvý tah	
T-bar rows		přítahy s T-tyčí	veslování s tyčí
face pulls		face pulls	přítahy k obličejí
back extension	back raise, hyperextension	hyperextenze	vzpřimování na rovné lavičce
back extension on incline bench		hyperextenze na šikmé lavičce	vzpřimování na šikmé lavičce
back extension with machine		hyperextenze na stroji	posilování vzpřimovačů na stroji
barbell shrugs		pozvedy ramen s velkou činkou	
dumbbell shrugs		pozvedy ramen s jednoručními činkami	
machine shrugs		pozvedy ramen na stroji	
shrug		zvedání ramen	

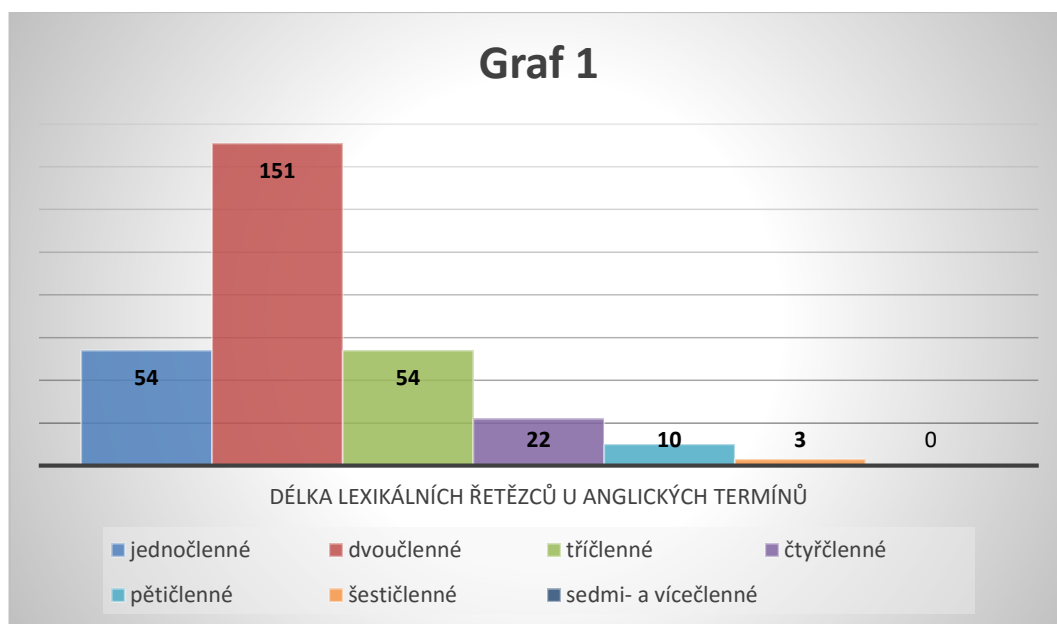
EN	EN	CS	CS
(Shoulders)		(Ramena)	
back press		tlak s činkou za hlavou	
front press		tlak s činkou před hlavou	
dumbbell press		tlak s jednoručními činkami	tlaky s jednoručkami
shoulder press		tlak	tlaky na ramena
seated shoulder press		tlaky v sedu	
dumbbell seated shoulder press		tlak s jednoručními činkami v sedu	
seated alternating shoulder press		střídavé tlaky v sedu	
Arnold press		Arnoldovy tlaky	Arnoldky <i>hov</i>
y-press		y-tlaky	
lateral raises		upažování s jednoručními činkami	
front raises		předpažování s jednoručními činkami	
bent-over lateral raises		upažování s jednoručními činkami v předklonu	
side-lying lateral raises		upažování s jednoruční činkou v leže na boku	
low pulley lateral raises		upažování jednoruč na spodní kladce	
low pulley front raises		předpažování na spodní kladce	
low pulley bent-over lateral raises		upažování v předklonu na protisměrných kladkách	
one-dumbbell front raises		předpažování s jednoruční činkou	
barbell front raises		předpažování s tyčí	
upright rows		přítahy činky k bradě	
nautilus lateral raises		upažování na stroji	
pec deck rear delt laterals	delt deck, reverse pec deck	obrácený pec deck	delt deck, zapažování na delt decku

EN	EN	CS	CS
(Equipment)		(Náčiní)	
free weight		volná činka	volná váha
dumbbell		jednoruční činka	jednoručka <i>hov</i>
bar		tyč činky	osa
barbell		nakládací činka	velká činka
kettlebell		kettlebell	koule s uchem
EZ-curl bar	EZ bar	EZ tyč	EZ osa
knurling		zdrsňený povrch tyče	
plate	weight plate	kotoučové závaží	kotouč
bench		lavice, lavička	
flat bench		rovná lavička	
incline bench		šikmá lavička	
decline bench		šikmá lavička hlavou dolů	
preacher bench		Scottova lavička	
elliptical trainer	cross trainer	eliptický trenažer	crossový trenažer
band, rubber band		posilovací guma	
cable		tahadlo	
collar		uzávěr činky k upevnění kotoučů	
expander		expander	
foot-roller		válec na zapření nohou	
pulley		kladka	
stepper		stepper	
treadmill		běžecský pás	běžící pás
stationary bicycle	exercise bicycle	cyklotrenažer	cyklistický trenažer
pull-up bar	chin-up bar	hrazda	
rowing machine	indoor rower	veslařský trenažer	
machine		posilovací (pří)stroj	
TRX		TRX	
Roman chair		římská lavice	
Smith machine		Smithův stroj	
weight lifting straps	straps	trhačky	
upright		stojan	

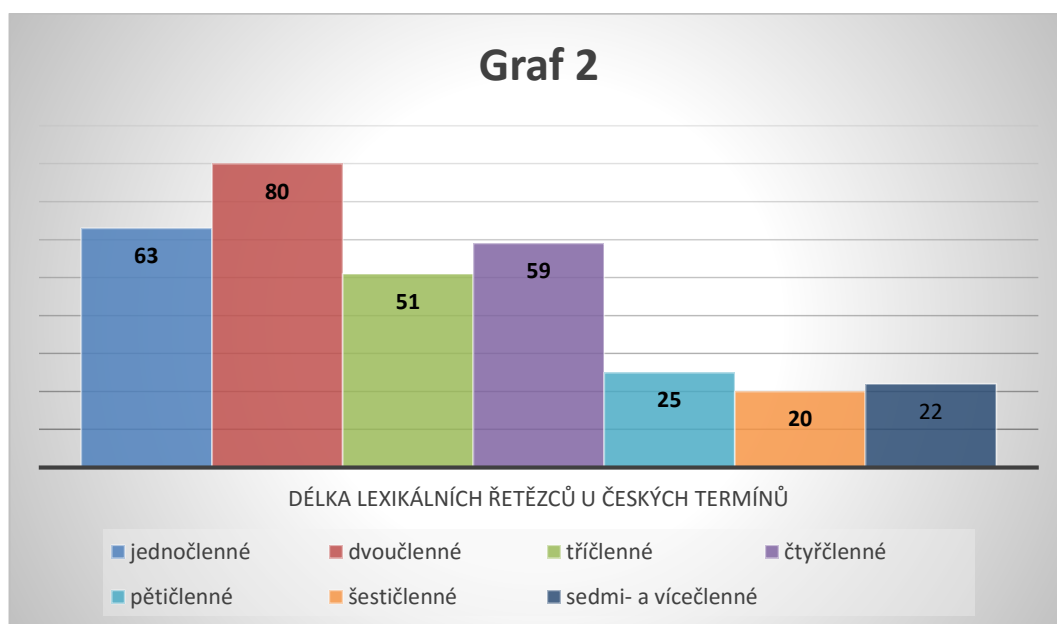
EN	EN	CS	CS
(Other)		(Ostatní)	
fitness		tělesná zdatnost	kondice
warm-up	warming-up	zahřátí	rozcvička
cool-down		zklidnění organismu	
stretching		protahování	strečink
clean and jerk		nadhoz	
contraction		kontrakce	stah svalu
definition		vyrýsování svalu	svalová kresba
split training, training split	split	split	dělený trénink
grip		úchop	
narrow grip		úzký úchop	
wide grip		široký úchop	
normal grip		normální úchop	
stance		postoj	
wide stance		široký postoj	
narrow stance		úzký postoj	
hip width apart		postoj na šířku ramen	
mind-muscle connection		propojení svalů a mysli	
isolation motion	isolated exercise	izolovaný cvik	
lower body		spodní část těla	
upper body		horní část těla	
muscle development		svalový rozvoj	
muscle group		svalová skupina	
muscle mass		svalová hmota	
overtraining		přetrénovanost	
personal trainer		osobní trenér	
pump		pumpovat	
to pump iron (<i>hov</i>)		posilovat	
pyramiding		pyramida	
repetition	rep (<i>hov</i>)	opakování	
rest		odpočinek	
routine		tréninková sestava	
set		série	
superset		supersérie	superset
compound set		kombinovaná série	superset na stejnou svalovou skupinu
tri-set		triset	trojitá série, trojsérie
giant set		obří série	gigantická série
drop set		shazovaná série	
negative reps	negatives	negativní opakování	
forced reps		vynucená opakování	
snatch		trh	
spotter		asistent, podavač (při bench pressu atd.)	
spotting		dopomoc	
sparring partner		sparing partner	sparring partner
sticking point		stagnace růstu svalů	
symmetry		souměrnost postavy	
failure		neschopnost provést další opakování cviku	
training to failure		trénink přes vyčerpání	
twist		rotace trupu	
weight lifting		cvičení s činkami, vzpírání	
fitness centre		fitnes centrum	
weight room	gym	posilovna	
weight training		posilování	
workout		tréninková jednotka	
body fat		tělesný tuk	
body sculpting	body toning	formování těla	
body building		kulturistika	
competitive body-building		sportovní kulturistika	
natural body-building		posilování bez nedovolených podpůrných prostředků	

Příloha 2

Graf 1: [Zdroj: vlastní zpracování]



Graf 2: [Zdroj: vlastní zpracování]



RESUMÉ

This project was designed to thoroughly investigate the vocabulary of the most frequently used terms in the area of general fitness training and body styling. The study has two major purposes: (1) to analyze the motivation and word-forming processes and overall tendencies of selected terms in English and their Czech equivalents, and (2) to find cross-linguistic differences between given expressions within the two languages.

The main part provides an overview of the lexis used in contemporary fitness parlance, including particular exercise, method, and fitness tool and equipment designations. The terminology was carefully collected from publicly accessible sources such as magazines and books on physical exercise for either professional guidance or individual at-home or in-the-gym workouts. The material was completed with additional terms widely used by professional fitness trainers on popular websites with fitness and workout content. The analysis itself serves as a research of the predominant and other categories of word-formation and motivation of the presented terminology in both languages. Simultaneously, it explores the differences in word tendencies of particular expressions between the Czech and the English version of the same item.

The results of the quantitative analysis are illustrated by bar diagrams, showing the distribution of the selected terms into relevant categories. As expected, the representations of individual categories differ considerably when comparing the diagrams of the English expressions with the Czech version of the diagram. Nonetheless, the intention of such graphic representations was not aimed to put the Czech and English fitness lexis in contrast, but to look at them separately. As for the matter in the category of missing or/and completely adopted equivalents from English, and extra explanatory part was included within the conclusion.

Finally, a complete glossary containing all examined terms is enclosed in the appendix as a final and reusable output that might be used by translators as a term data base with CAT devices. In certain cases, synonyms with relatively similar frequency in usage were found, in both English and Czech language. These were also subjects to the analysis and included in the glossary.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ADÁMKOVÁ, Petra, Michaela MARTINKOVÁ a Ondřej ULIČNÝ. *Studie k moderní mluvnici češtiny. 4, Dynamika českého jazyka a lexikologie*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3622-7.

BAECHLE, Thomas R. *Fitness Weight Training*. Human Kinetics, 1995. ISBN 9780736058032.

BLAHUŠOVÁ, Eva. *Životní styl wellness: Zdravé cvičení pro pohodu*. 1. vyd. Praha: Olympia, 1995. ISBN 80-7033-362-6.

COCCA, Michaela. *The Influence of English on the Formation of Czech Sports Terminology*. Olomouc: Palacky University in Olomouc, 2014.

ČERMÁK, František. *Lexikon a sémantika*. 1. vyd. Praha: Lidové noviny, 2010. ISBN 978-80-7422-020-3.

FURDÍK, Juraj. *Integračné procesy při lexikálnych prevzatiach*. Jazykovedný časopis, číslo 45, 1994.

HAUSER, Přemysl. *Základní pojmy z nauky o slovní zásobě a tvoření slov*. Brno, Masarykova Univerzita v Brně, 2009. ISBN 978-80-210-4841-6.

HEŘMANSKÝ, Jaroslav. *Moderní anglicko-český slovník sportovních výrazů*. Brno: Barrister & Principal, 2003. ISBN 80-86598-46-2.

HLADKÁ, Zdeňka a Olga MARTINCOVÁ. *Slova v soukromých dopisech: lexikografická sonda*. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, 2012. ISB 80-86598-46-2.

HUBÁČEK, Jaroslav. *Malý slovník českých slangů*. Ostrava: Profil, 1988.

HUMBLEY, John. *Metaphor and Secondary Term Formation*. Paris: Université Paris, 2006. [online] [cit. 2015-11-29]. Dostupné na URL:< http://www.eila.univ-paris-diderot.fr/_media/recherche/clillac/ciel/cahiers/00-03/metaphore-humbley.pdf>.

International Federation of Bodybuilding and Fitness [online], [cit. 2015-07-26]. Dostupné na URL: <<http://www.ifbb.com/about-the-ifbb/>>.

- JEDLIČKA, Alois. *Spisovný jazyk v současné komunikaci*. Praha: Universita Karlova, 1974.
- KARLÍK, Petr, a kol. *Příruční mluvnice češtiny*. 4. vyd. Praha: Lidové noviny, 2012. ISBN 978-80-7106-624-8.
- KNITTLOVÁ, Dagmar, a kol. *Překlad a překládání*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, 2010. ISBN 970-80-244-2428-6.
- KOLOUCH, Vladimír a Lenka KOLOUCHOVÁ. *Kondiční kulturistika*. 1. vyd. Praha: Olympia, 1990.
- KŘÍSTEK, Václav. *Poznámky k sportovním názvům cizího původu*. Naše řeč, ročník 54, 1971, číslo 2. [online] [cit. 2015-11-15] Dostupné na URL < <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?lang=en&art=5552> >.
- MARTINCOVÁ, Olga. *Neologizmy v dnešní češtině*. Praha: Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, 2005. ISBN 80-86496-21-x.
- MLČOCH, Miloš. *Charakteristické rysy jazyka psané sportovní žurnalistiky*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2002. ISBN 80-244-0397-8.
- PANEVOVÁ, Jarmila, Petr SGALL. *Jak psát a nepsat česky*. 1. vyd. Praha, Karolinum, 2004. ISBN 80-246-0871-5.
- POKORNÁ, Eva. *Anglicko-český/německo-český/česko-německo-anglický slovník sportovního tréninku*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3937-3.
- POŠTOLKOVÁ, Běla, Miroslav ROUDNÝ a Antonín TEJNOR. *O české terminologii*. 1. vyd. Praha: Academia, 1983.
- SAGER, Juan C., *Handbook of Terminology Management*. Vol. 1. John Benjamin Publishing Company, Philadelphia, 1997. ISBN 9789027221544.
- STACKEOVÁ, Daniela. *Fitness programy. Teorie a praxe*. 2. vyd. Praha: Galén, 2012. ISBN 978-80-7262-541-3.
- SVOBODOVÁ, Diana. *Cizojazyčné lexikální výpůjčky v komunikaci na chatu*. Naše řeč, ročník 90, 2007, číslo 2. [online] [cit. 2015-11-15] Dostupné na URL < <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7933> >.

ŠTÍCHA, František. *Substantiva deminutivní formy s lexikalizovaných významem*. Naše řeč, ročník 61, 1978, číslo 3. [online] [cit. 2015-11-15] Dostupné na URL <<http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=6051>>.

TEJNOR, Antonín. *Anglicismy v odborném vyjadřování*. Naše řeč, ročník 59, 1976, číslo 2. [online] [cit. 2015-08-12] Dostupné na URL <<http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=5898>>.

TLAPÁK, Petr. *Tvarování těla pro muže a ženy*. 10. vyd. Praha: ARCSI, 2014. ISBN 978-80-7420-038-0.

Zdroje terminologické databáze:

STACKEOVÁ, Daniela. *Fitness programy. Teorie a praxe*. 2. vyd. Praha: Galén, 2012.

ISBN 978-80-7262-541-3.

TLAPÁK, Petr. *Tvarování těla pro muže a ženy*. 10. vyd. Praha: ARCSI, 2014.

ISBN 978-80-7420-038-0.

HEŘMANSKÝ, Jaroslav. *Moderní anglicko-český slovník sportovních výrazů*. Brno: Barrister & Principal, 2003. ISBN 80-86598-46-2.

Periodika:

Fitness

Muscle&Fitness

Internetové zdroje:

www.bodybuilding.com

www.kulturistika.com

www.muscleandfitness.com

www.workoutlabs.com

www.womenshealthmag.com

www.fithall.cz
www.trener-online.cz
www.youtube.com
www.kulturistika.ronnie.cz
www.mensfitness.com
straighttothebar.com
www.vseokulturistice.cz
www.domaciposilovna.cz
www.elitefitness.cz
www.livestrong.com
www.romanfitnesssystems.com
www.nutrisport-magazin.cz
www.fitham.cz
www.body-zone.cz
www.trxsystem.cz
www.osobni-treneri.eu

ANOTACE

Autor:	Kamila Bártová
Katedra:	Katedra anglistiky a amerikanistiky, FF UPOL
Název česky:	Motivace a vývojové tendence terminologie fitness v angličtině a češtině: Komparativní a kvantitativní analýza
Název anglicky:	Motivation and Tendencies of Fitness Terminology in English and Czech: A Comparative and Quantitative Analysis
Vedoucí práce:	Mgr. Michal Kubánek
Počet stran:	60
Počet znaků:	76 763
Počet příloh:	2
Počet titulů použité literatury:	28
Klíčová slova:	fitness, sport, posilování, terminologie, termín, motivace termínu, anglicismus, neologismus, slovní zásoba, terminologická databáze
Key words:	fitness, sport, workout, terminology, term, term motivation, anglicism, neologism, word-stock, term base
Anotace v ČJ:	Tato práce se zabývá specifiky terminologie v oblasti fitness s cílem poukázat a pomoci osvětlit nestálou povahu jejího současného stavu. Jazykový aspekt tohoto oblíbeného sportu hraje klíčovou roli především při předávání konkrétních instrukcí mezi trenéry a jejich klienty, nebo při studiu vlastního fyzického rozvoje. Teoretická část se zaměřuje na složení slovní zásoby s důrazem na časté pronikání anglických výrazů do této oblasti, a také na tvoření termínů a různé druhy jejich motivace. Analytická část obsahuje srovnání rozdílů mezi anglickými termíny a jejich českými ekvivalenty, jež pocházejí

z terminologické databáze sestavené jak pro účely této studie, tak pro další využití, například v překladatelské praxi.

Anotace v AJ:

This Bachelor's thesis deals with the specifics of fitness terminology aiming to point and help to explain the instability of its current state. The language aspect of this popular sport plays crucial part especially for exchanging particular instructions amongst personal trainers and their clients or for one's own studies of physical self-development. The theoretical part focuses on the word-stock composition emphasizing frequent penetration of English expressions into the Czech lexicon in this field, as well as formation of terms and various types of their motivation. The analytical part compares the differences between terms used in English and their Czech equivalents that come from the term base consisted for the purpose of this study and for further practical use e.g. translations.